Studiestartens betydning for frafald på videregående uddannelser

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Studiestartens betydning for frafald på videregående uddannelser

1	Resultater og perspektivering	4
1.1	Resultater på aggregeret niveau	6
1.2	Resultater på individniveau	7
1.3	Perspektivering	8
2	Indledning	12
2.1	Frafald på videregående uddannelser	14
2.2	Studiestartens forventede betydning for frafald	15
2.3	Analyse på uddannelsesniveau og individniveau	16
2.4	Data, måling og metode	17
2.5	Projektets organisering	18
3	Studiestartens betydning for det tidlige frafald	19
3.1	Studiestartens betydning for frafald på universiteterne	20
3.2	Studiestartens betydning for frafald på professionshøjskolerne	25
3.3	Studiestartens betydning for frafald på erhvervsakademierne	30
	Appendiks A – Litteraturliste	35
	Appendiks B – Analysemetoder	36

1 Resultater og perspektivering

Omkring 30 % af de studerende, der starter på en videregående uddannelse, stopper igen uden at gennemføre, og hovedparten af dem, der falder fra, stopper allerede i løbet af det første år. Det store frafald er omkostningsfuldt for både de frafaldne, uddannelsesinstitutionerne og samfundet. Forudsætningerne for at nedbringe frafaldet er ikke gode, da der er store huller i den foreliggende viden om, hvad frafald skyldes. Den mest solide viden er baseret på registerundersøgelser, der har begrænset udsigelseskraft med hensyn til de faktorer, som forventes at have størst betydning for frafald. Eksempelvis er det kun få studier, som har belyst betydningen af social og faglig integration, og hvad der fremmer dette.

En af de væsentligste faktorer, som ifølge tidligere forskning er vigtig for fastholdelse, er studiestarten, hvor de første erfaringer fra studiet i vid udstrækning ser ud til at være vigtige for, at de studerende kommer godt i gang på studiet.[1] Der findes dog endnu ikke særligt præcis viden om, hvilke aspekter af studiestarten der har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed, og hvor stor betydning de har.

På baggrund af både surveydata og registerdata fra samtlige videregående uddannelser i Danmark præsenterer dette notat ny, generel viden om studiestartens betydning for studerendes kortsigtede frafaldssandsynlighed, dvs. inden for det første semester.

Undersøgelsen bygger på data fra det forløbsstudie, som Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gennemfører blandt alle studerende, som blev optaget på en videregående uddannelse i sommeren 2016. Forløbsstudiet følger de nyoptagne studerende via surveys i august og oktober 2016 samt i marts 2017, og det løber fortsat.

Dette notat om studiestarten baserer sig på surveyen fra oktober 2016, hvor 14.660 studerende fordelt på de forskellige uddannelsessektorer har svaret på en række spørgsmål om deres studiestart. Hertil er koblet diverse registerdata om frafald og baggrundsvariable.

[1] Se fx Harvey, Drew og Smith (2006). "The first-year experience: a review of literature for the Higher Education Academy", The Higher Education Academy

Analyse på aggregeret niveau og individniveau

Betydningen af de forskellige aspekter af studiestarten er undersøgt på to niveauer: aggregeret for uddannelsesudbud samt på individniveau.

I analyserne på *aggregeret niveau* anvendes gennemsnitsværdier for hvert uddannelsesudbud til at måle kvaliteten af forskellige aspekter af studiestartsforløbet. Dette sker ud fra en antagelse om, at de studerendes gennemsnitlige vurdering af fx det sociale aspekt er den bedste tilgængelige indikator for kvaliteten af det sociale aspekt på de enkelte uddannelsesudbud. På den baggrund analyseres betydningen af forskelle i studiestartsforløbet mellem forskellige uddannelsesudbud for frafaldet.

I analyserne på *individniveau* ses der omvendt på betydningen af forskelle mellem studerende, der går på samme uddannelsesudbud. På den baggrund undersøges fx betydningen af tilfredshed med det sociale aspekt for studerende på de samme uddannelsesudbud.

1.1 Resultater på aggregeret niveau

Lange studiestartsforløb bidrager til at mindske frafaldet

Det er muligt at påvise en effekt af varigheden af studiestartsforløbet på de studerendes frafaldssandsynlighed: Længere studiestartsforløb bidrager generelt til at mindske frafaldet på universiteter og professionshøjskoler.

Når varigheden af studiestartsforløb øges med en dag, mindskes frafaldssandsynligheden i gennemsnit med cirka -0,2 procentpoint på universiteterne og med cirka -0,3 procentpoint på professionshøjskolerne. I lyset af at det samlede frafald for universitetsstuderende i perioden frem til 1. februar var på 6 %, udgør dette substantielle effekter. Både på universiteter og professionshøjskoler er der samtidig en såkaldt lofteffekt: Når varigheden af studiestartsforløbet overstiger omtrent ti dage på universiteterne og fem dage på professionshøjskolerne, bidrager yderligere forlængelse af forløbet ikke til at mindske frafaldet. Behovet for en længerevarende studiestart er dermed særligt udtalt på universiteterne.

Et stærkt socialt aspekt i studiestarten hænger sammen med mindre frafald

På universiteterne og professionshøjskolerne gælder det, at når der er et stærkt socialt aspekt i studiestarten, er der samtidig et mindre frafald. Det gælder også, når der tages højde for varigheden af studiestartsforløbet og andre aspekter af studiestarten, hvilket indikerer, at det sociale aspekt har en selvstændig, vigtig betydning for frafaldet.

Det sociale aspekt af studiestarten er målt med et indeks, hvor der blandt andet spørges ind til, om der har været gode rammer for at lære de medstuderende at kende, og om de sociale aktiviteter i studiestartsforløbet har rystet de studerende godt sammen. Når kvaliteten af det sociale aspekt øges med 1 point på indekset (svarende til forskellen mellem i høj grad enig og i nogen grad enig), modsvares dette af en gennemsnitlig ændring i de studerendes frafaldssandsynlighed på -1,9 og -1,8 procentpoint på henholdsvis universiteterne og professionshøjskolerne.

Andre faktorer uden betydning for det kortsigtede frafald

Notatet undersøger også en lang række andre forhold, hvor der på aggregeret niveau ikke kan findes nogen sammenhæng med de studerendes frafaldssandsynlighed. Det gælder faglig og praktisk rammesætning, introduktion til studieteknik, dannelse af studiegrupper og alkoholforbrug. Der er altså ingen påviselig effekt af disse faktorer på de studerendes kortsigtede frafaldssandsynlighed. Dermed dog ikke sagt, at disse aspekter ikke kan have nogen betydning for eksempelvis de studerendes trivsel og den faglige og sociale integration. Selvom der ikke kan påvises en sammenhæng med frafald, kan disse aspekter godt tænkes at bidrage til at skabe en bedre studiestart for studerende på andre parametre.

På erhvervsakademierne hænger dårlige studiestartsoplevelser sammen med stort frafald

De faktorer, som har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed på universiteter og professionshøjskoler, kan ikke påvises at have betydning for frafaldet på erhvervsakademierne, som generelt skiller sig ud i analyserne.[2] Der kan fx ikke påvises effekter af forskelle i varigheden af studiestartsforløbet på uddannelsesudbudsniveau og heller ikke af det sociale aspekt af studiestarten.

Det eneste, som konsekvent har betydning for frafaldet på erhvervsakademierne, når vi kigger på forskelle mellem uddannelser og uddannelsesudbud, er niveauet af dårlige studiestartsoplevelser. Det kan muligvis have betydning for resultaterne, at erhvervsakademierne generelt har kortere studiestartsforløb end de to øvrige sektorer, og at aspekter af studiestart og studiestartsforløb ikke kan spores, fordi omfanget af aktiviteterne har været for lille. Det er dog også muligt, at det skyldes helt andre forhold end dem, som er undersøgt i denne analyse.

1.2 Resultater på individniveau

Ud over at være påvirket af studieforløbets varighed og kvaliteten af det sociale aspekt er de studerendes frafaldssandsynlighed også følsom over for, hvordan de enkelte studerende hver især oplever studiestarten på universiteterne. Hvor de aggregerede resultater fokuserede på, hvad der har betydning på uddannelsesniveau, baserer de følgende resultater sig på de individuelle variationer inden for en uddannelse. Det er vanskeligt at afgøre, hvilke forskelle der kan henføres til decide-rede effekter, og hvad der relaterer sig til individuelle forskelle mellem studerende, der eksisterede, før de startede på studiet. Uanset dette er det dog muligt at identificere en række faktorer, der systematisk hænger sammen med de studerendes frafaldssandsynlighed.

Dårlige studiestartsoplevelser hænger sammen med stor frafaldssandsynlighed

Studerende, der har haft dårlige studiestartsoplevelser, har større sandsynlighed for at falde fra. En forskel på +1 på indekset for dårlige studiestartsoplevelser (svarende til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig") modsvares af en gennemsnitlig ændring i frafaldssandsynligheden på 1,3 og 1,5 procentpoint på henholdsvis universiteter og professionshøjskoler. I lyset af det generelle frafaldsniveau i perioden er dette substantielle forskelle. Selvom der ikke kan påvises en sammenhæng på uddannelsesniveau, viser analyserne altså, at dårlige studiestartsoplevelser alligevel hænger sammen med de enkelte studerendes frafaldssandsynlighed på individniveau.

[2] På individniveau kan der ikke påvises effekter af studiestarten på de studerendes frafald, så også her skiller erhvervsakademierne sig ud sammenlignet med de andre sektorer.

Både stort og lille alkoholforbrug hænger sammen med højere sandsynlighed for at falde fra

Mens det ikke ser ud til at have betydning for de studerendes frafald, om de går på et uddannelsesudbud, hvor der generelt er et stort eller lille alkoholforbrug, så hænger det *individuelle* alkoholforbrug i løbet af den første måned sammen med den enkeltes frafaldssandsynlighed. På både universiteter og professionshøjskoler er det studerende med et middelstort alkoholindtag, der gennemsnitligt set har den mindste frafaldssandsynlighed, mens både et stort og et lille alkoholindtag er forbundet med en større sandsynlighed for frafald.

Det kan der være forskellige forklaringer på: Et for stort alkoholindtag kan tænkes at have sundhedsmæssige implikationer, som ikke er befordrende for en god studiestart. Et lille alkoholindtag kan tænkes at have sociale implikationer, fordi alkohol ofte har en social funktion i forbindelse med studiestart, som studerende med et lille alkoholindtag udelukkes fra. Endelig kan studerende, der drikker meget eller slet ikke, også være særlige typer af studerende.

Tilfredshed med den faglige og praktiske rammesætning hænger sammen med mindre frafaldssandsynlighed på universiteterne

Studerende, der er tilfredse med den faglige og praktiske rammesætning af studiestarten, har mindre sandsynlighed for at falde fra på universiteterne. Faglig og praktisk rammesætning handler fx om, hvorvidt den studerende har oplevet at få en god introduktion til uddannelsens faglige indhold, om krav og forventninger er blevet kommunikeret tydeligt, om de studerende har modtaget de informationer, de har brug for, mv. Konkret viser resultaterne, at en forskel i tilfredsheden på +1 point på indekset for faglig og praktisk rammesætning (svarende til forskellen mellem "I høj grad" og "I nogen grad") gennemsnitligt modsvares af en ændring i de studerendes frafaldssandsynlighed på -3,2 procentpoint.

Tilfredshed med det sociale aspekt af studiestarten hænger sammen med mindre frafaldssandsynlighed på universiteterne

Studerende, der er tilfredse med det sociale aspekt af studiestarten, har mindre sandsynlighed for at falde fra på universiteterne. Det handler fx om, hvorvidt der har været gode rammer for at lære de medstuderende at kende. Resultaterne viser, at en forskel i tilfredsheden med det sociale aspekt af studiestarten på +1 point på indekset for det sociale aspekt (svarende til forskellen mellem "I høj grad" og "I nogen grad") i gennemsnit svarer til en forskel i de studerendes frafaldssandsynlighed på 3,1 procentpoint. Den subjektive tilfredshed med det sociale aspekt ser dermed ud til at være stærkere forbundet med de studerendes frafaldssandsynlighed, end det aggregerede mål for kvaliteten af aspektet på uddannelsesudbudsniveau er.

1.3 Perspektivering

Når varigheden af studiestartsforløbene bidrager til at mindske frafaldet på universiteter og professionshøjskoler, vidner det overordnet set om vigtigheden af, at uddannelsesinstitutionerne gør noget ud af studiestartsforløbene.

Det er særligt vanskeligt at komme godt i gang på universiteterne

Generelt indikerer analyserne, at det er vanskeligere for studerende at komme i gang på universiteterne end i de andre sektorer. Mens den ideelle længde af studiestartsforløbet på professionshøjskolerne er omkring fem dage, er det på universiteterne omkring ti dage. Denne særlige betydning af lange studiestartsforløb på universiteterne kan skyldes, dels at det kan være vanskeligere for universitetsstuderende at knække den faglige/akademiske kode, og dels at studerende samtidig i højere grad er overladt til selvstudier på universitetsuddannelser.

Derudover er det kun på universiteterne, at tilfredsheden med den faglige og praktiske rammesætning og det sociale aspekt af studiestarten har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed på individniveau. Dette kan muligvis forklares med, at der på universiteterne er en stærk faglig selvforståelse, som det kan være vanskeligt for studerende at blive fortrolige med. I kombination med mere konkurrenceprægede studiemiljøer kan det betyde, at forskelle i tilfredsheden med den faglige introduktion og det sociale aspekt får en større betydning end i andre sektorer.

Det sociale aspekt omfatter både formelle og uformelle studiestartsaktiviteter

Jo bedre kvaliteten af det sociale aspekt af studiestarten opleves, des mindre er sandsynligheden for, at de studerende falder fra. Det handler om fx studiestartsforløbets ikke-faglige elementer af mere eller mindre formel karakter, som har til formål at ryste de studerende sammen socialt. At de uformelle aktiviteter også har betydning, underbygges endvidere af, at både de studerendes alkoholforbrug og dårlige studiestartsoplevelser kan påvises at hænge sammen med det kortsigtede frafald.

Betydning af dårlige studiestartsoplevelser vidner om sårbar situation

Dårlige oplevelser betyder – uafhængigt af om de studerende i øvrigt har vurderet det sociale aspekt af studiestarten til at være godt eller skidt – at de studerende i højere grad er tilbøjelige til at stoppe på uddannelsen. Her er de studerende blandt andet blevet spurgt om, hvorvidt der har været sociale aktiviteter, som de ikke har haft lyst til at deltage i. Det kan være et resultat af, at mange unge kan opleve at befinde sig i en sårbar situation i forbindelse med opstart på studiet. Mange er flyttet hjemmefra for første gang, måske til en ny by, og står over for at skulle opbygge nye venskaber og indgå i et nyt socialt miljø på uddannelsen. Det kan bidrage til at forklare, hvorfor unge, der får dårlige studiestartsoplevelser, også har større risiko for at kaste håndklædet i ringen og stoppe på uddannelsen.

Alkoholpolitik bør fokusere på både dem, der drikker meget, og dem, der ikke drikker

Selvom det ikke har betydning for de studerende, om de går på et uddannelsesudbud, hvor der generelt er et stort eller et lille alkoholforbrug, viser analysen, at der er en sammenhæng mellem det individuelle alkoholforbrug i løbet af studiestarten og de studerendes kortsigtede frafald. Dette fund bør ikke tages for bogstaveligt. Det er næppe det manglende eller overdrevne indtag af alkohol som sådan, der har betydning for, om de studerende falder fra. Det ændrer dog ikke ved, at begge grupper på baggrund af analysen kan påvises at være mere frafaldstruede. Som uddannelsesinstitution er det derfor relevant at have en alkoholpolitik, der tager hånd om studerende, der drikker for meget, og som samtidig skaber gode rammer for, at studerende, der ikke drikker alkohol, kan indgå i studiestartsaktiviteterne på lige fod med de øvrige studerende. Også her er det oplagt at være opmærksom på vigtigheden af at have en god rammesætning af både formelle og uformelle studiestartsaktiviteter.

Feedback fra studerende giver mulighed for at målrette indsatser

Flere af de omtalte faktorer har vist sig først og fremmest at have betydning på individniveau. Det gælder dårlige studiestartsoplevelser og de studerendes alkoholforbrug, men på universiteterne også den faglige og praktiske rammesætning af studiestarten. Det indikerer, at der er behov for en høj grad af opmærksomhed på de enkelte studerende med hensyn til disse aspekter. En måde at arbejde med dette på kunne eksempelvis være at indarbejde feedback fra de studerende i løbet af studiestarten, så institutionerne har mulighed for løbende at blive opmærksomme på, hvilke studerende der har haft dårlige studiestartsoplevelser eller er utilfredse med studiestarten.

Fire pointer om studiestart og frafald på videregående uddannelser

- *Studiestarten har betydning for frafaldet* og skal derfor tages alvorligt. Det er især afgørende, at den er tilstrækkelig lang, og at det sociale aspekt er i højsædet i forbindelse med både formelle og uformelle aktiviteter.
- *Det er især vanskeligt for de studerende på* universiteterne at komme godt i gang. Her er behovet for lange studiestartsforløb særligt udtalt. Samtidig spiller de studerendes tilfredshed med både det sociale og den faglige og praktiske rammesætning også en særlig rolle, måske fordi mange kan have svært ved at knække den akademiske kode.
- *Dårlige studiestartsoplevelser* har en direkte sammenhæng med studerendes frafaldssandsynlighed, og det vidner om, at mange studerende befinder sig i en sårbar situation.
- *Der bør være en alkoholpolitik*, som tager højde for, at man har en større frafaldssandsynlighed, både når man drikker for meget under studiestarten, og når man ikke drikker.

Styrker og begrænsninger i effektanalysen

Effektanalysen er gennemført som et tværsnitsstudie med observationelle data, hvor det ofte er vanskeligt at kontrollere for alle relevante bagvedliggende variable. Det gør det vanskeligt at skelne mellem, hvad der er selektionseffekter, og hvad der er reelle kausaleffekter, i analyserne. I nærværende analyser har det dog været muligt at tage højde for de mest oplagte selektionsmekanismer forbundet med, at det ikke er tilfældigt, hvilke studerende der bliver optaget på hvilke studier, eller hvordan studiestartsforløbet opleves. Samtidig er der kontrolleret for en række væsentlige forhold vedrørende de studerendes forventninger, selvtillid og motivation inden studiestart. I kombination med registerdata giver dette en stærk kontrol for en række faktorer, som ellers ofte er uobserverbare. Det kan ikke udelukkes, at der alligevel kan være uobserverede tredjevariable af betydning.

FIGUR 1.1

Effekten af forskellige aspekter af studiestarten på studerendes frafaldssandsynlighed, ændringer i procentpoint

	Universiteter		Professionshøjskoler		Erhvervsakademier	
	Aggr.	Individ	Aggr.	Individ	Aggr.	Individ
Det sociale aspekt af studiestartsforløbet	-1,9	-3,1	-1,8	-	-	-
Dårlige studiestartsoplevelser	-	-1,3	-	-1,5	-2,1	-
Varighed af studiestartsforløb, per dag	-0,2	-	-0,3	-	-	-
Alkoholforbrug (dage med >5 genstande)	-	-2,1	-	-3,6	-	-
Alkoholforbrug^2 (dage med >5 genstande)	-	0,3	-	0,6	-	-
Faglig og praktisk rammesætning	-	-3,2	-	-	-	-
Intro til studieteknik mv.	-	-	-	-	-	-
Initiativ til studiegruppe (ja /nej)	-	-	-	-	-	-

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. Estimaterne for alkohol kan ikke tolkes på samme måde, da ændringen i frafaldssandsynligheden ved ændringer i studerendes alkoholindtag ikke er konstant. De aggregerede analyser er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Individanalyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. I tabellen er der kun afrapporteret signifikante effekter (alpha-niveau på 0,05). Se analysekapitler og appendiks for nærmere information om resultaterne.
N for aggregeret niveau: universiteter: 25.519, professionshøjskoler: 15.246, erhvervsakademier: 6.522
N for individniveau: universiteter: 8.147, professionshøjskoler: 3.273, erhvervsakademier: 1.535

2 Indledning

Dette notat omhandler studiestarten og studiestartsforløbets betydning for frafald og udgør den første af en række publikationer fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), som vil omhandle frafald på videregående uddannelser. Frafaldet på de videregående uddannelser er stort, særligt inden for det første år. Omkring 17 % af de studerende, der starter på en videregående uddannelse, er stoppet igen inden for det første år, om end der er stor variation mellem de forskellige uddannelser. Mens nogle uddannelser har et meget lille frafald, er frafaldet meget stort andre steder. Det store frafald er omkostningsfuldt for både uddannelsesinstitutionerne, samfundet og de studerende, som falder fra. Af flere grunde er det derfor ønskeligt at få nedbragt frafaldet til et lavere niveau. Selvom mange forskelle mellem uddannelser kan skyldes uddannelsesspecifikke forhold, indikerer de store forskelle, at der er et potentiale i at blive klogere på, hvilke forskelle der er på uddannelser med et henholdsvis stort og lille frafald.

Forudsætningerne for at basere arbejde med at nedbringe frafaldet på solid viden er indtil videre ikke gode. En forskningskortlægning af europæisk forskning i frafald på universiteter viser, at der er store huller i frafaldsforskningen. Den mest sikre viden er primært baseret på registerundersøgelser, der har begrænset udsigelseskraft med hensyn til de faktorer, som teoretisk set har størst betydning for frafald. Eksempelvis er det kun få studier, som har belyst betydningen af social og faglig integration, og hvad der fremmer dette.[3] Formålet med EVA's frafaldsprojekt er at tilvejebringe ny viden om, hvilke faktorer der kan forudsige frafald, og hvilke effekter forskellige faktorer har på frafald. I betragtning af den eksisterende forskning på området er dette første skridt i retning af at få tilvejebragt et styrket vidensgrundlag for det videre arbejde med at nedbringe frafaldet på de videregående uddannelser.

En af de faktorer, som megen tidligere forskning peger på som vigtig for fastholdelse af studerende, er studiestarten på uddannelserne.[4] Der er dog endnu ikke præcis viden om, hvilke aspekter af studiestarten der generelt har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed, og hvor stor betydning de forskellige aspekter har. Formålet med dette notat er på baggrund af surveydata fra samtlige videregående uddannelser på universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier at tilvejebringe ny, generel viden om studiestartens betydning for studerendes frafaldssandsynlighed.

Der sættes af og til spørgsmålstegn ved, hvorvidt det faktisk er negativt at have et stort frafald på de videregående uddannelser. På den ene side er der formentlig et naturligt frafald, som følge af at det kan være vanskeligt for studerende på forhånd at vide, hvilket studie der passer til deres evner, personlighed og ønsker for fremtiden, og som følge af at mange studerende på flere parametre befinder sig i en udforskende og eksperimenterende fase af deres liv.[5] På den anden side er der som nævnt en række omkostninger forbundet med frafald for samfundet, for uddannelsesinstitutioner

[3] Evidence on Dropout Phenomena at Universities, Danish Clearinghouse for Educational Research, 2013.

[4] Se fx Harvey, Drew og Smith (2006). "The first-year experience: a review of literature for the Higher Education Academy", The Higher Education Academy.

[5] Se fx Arnett, Jeffrey (2000). Emerging Adulthood – A Theory of Development From the Late Teens Through the Twenties.

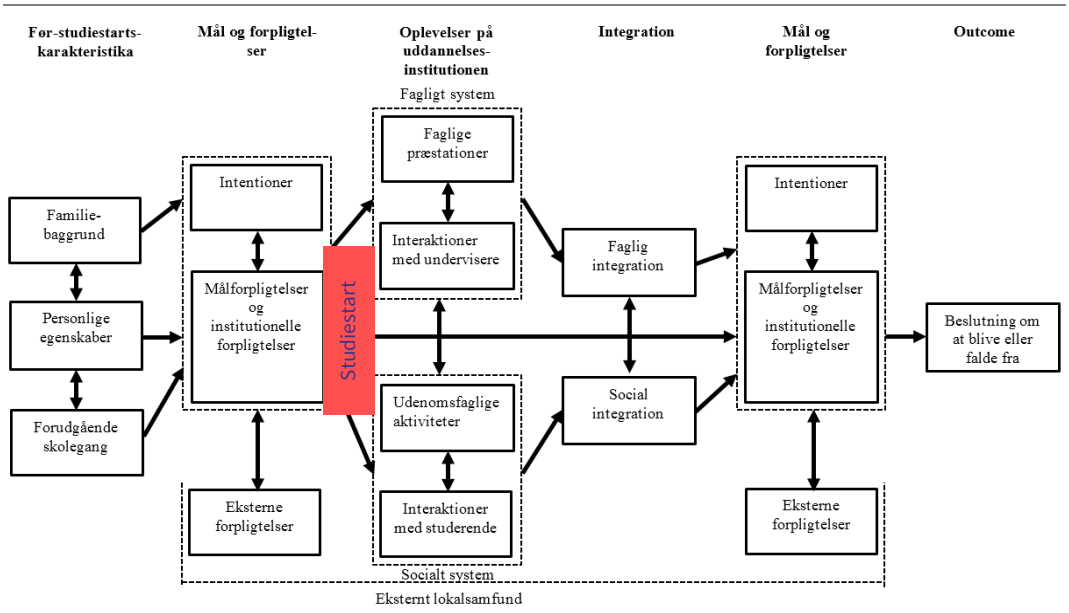
og for den enkelte frafaldne. Tidligere forskning har vist, at frafaldne studerende i højere grad end andre oplever personlig utilstrækkelighed og tvivler på sig selv, ligesom de har en følelse af ikke at høre til.[6] I forlængelse heraf er eliminering af frafald på den ene side urealistisk. På den anden side er et mindre frafald ønskeligt både menneskeligt og økonomisk set for den enkelte, uddannelserne og samfundet.

2.1 Frafald på videregående uddannelser

Der kan være mange grunde til, at studerende ufrivilligt eller frivilligt vælger at stoppe på den uddannelse, de er startet på, inden de har gennemført uddannelsen. Nedenfor ses Tintos model for frafald på videregående uddannelser, som lægger op til, at frafald undersøges som noget processuelt. Ifølge Tinto kan frafald være påvirket af personlige egenskaber eller familieforhold, som allerede eksisterer før studiestart, samt forhold, der relaterer sig til det specifikke studie, hvor det også er relevant at skelne mellem tiden før og efter studiestart.

FIGUR 2.1

Tintos model for frafald på universiteter

Kilde: Tinto, V. (1993). Leaving College: Rethinking the causes and cures of student attrition, 2nd ed. Chicago: University of Chicago Press. S. 114.

[6] Evidence on Dropout Phenomena at Universities, Danish Clearinghouse for Educational Research, 2013.

Studiestartens betydning for frafald

Formålet med dette notat er at belyse betydningen eller effekten af studiestarten, herunder studiestartsforløbet og forskellige aspekter af dette, på frafald inden for det første halve år.

Allerede som led i studiestarten opnås de første erfaringer med det faglige og det sociale system på uddannelsen. Denne erfaring fører på baggrund af Tintos model til varierende grader af faglig og social integration blandt de studerende, som ændrer de studerendes mål og forpligtelser, hvilket har afgørende betydning for de studerendes beslutning om at blive eller stoppe på uddannelsen.

2.2 Studiestartens forventede betydning for frafald

Formålet med dette notat er at belyse betydningen af studiestarten, herunder studiestartsforløbet og forskellige aspekter af dette, for frafald inden for det første halve år. Studiestarten repræsenterer de første erfaringer med både det faglige og det sociale system i Tintos model. De forskellige aspekter af studiestarten, som undersøges i dette notat, det sociale, rammesætningen, studieteknikken, de dårlige sociale oplevelser og studiestartsforløbets varighed, er udvalgt, fordi de alle teoretisk forventes at kunne spille en rolle for mødet med det sociale og faglige system på uddannelserne. Dermed forventes de også at kunne få betydning for den faglige og sociale integration på uddannelsen og gennem dette beslutningen om at falde fra eller fortsætte på uddannelsen. Undersøgelsen af, om disse forskellige aspekter korrelerer med frafaldssandsynligheden, udgør en hård test af dette. For at de forskellige aspekter af studiestarten skal skille sig ud i analyserne, skal de hver især påvirke niveauet af henholdsvis faglig integration og social integration. De skal endvidere påvirke den faglige eller sociale integration så meget, at det kan få afgørende betydning for de studerendes beslutning om at blive på eller falde fra uddannelsen.

Faglig og social integration betragtes i denne sammenhæng som mellemkommende variable. For at vurdere den samlede effekt af de forskellige aspekter af studiestarten inddrages faglig og social integration derfor ikke i analyserne. I senere analyser kan det dog være interessant at afdække, i hvilket omfang de forskellige aspekter af studiestarten er korreleret med faglig og social integration, for derved at opnå en større viden om mekanismerne i sammenhængen mellem studiestart og frafald.

Formålet med analysen er altså at gennemføre en fokuseret analyse af studiestartens betydning, men det er ikke målsætningen at gennemføre dækkende analyser af, hvilke faktorer der samlet set påvirker frafaldet blandt studerende. Det er oplagt, at der eksempelvis også kan være mange eksterne faktorer, fx boligsituation, alvorlige livsbegivenheder etc., som kan påvirke frafaldet, hvilket ikke vil blive analyseret i nærværende notat.

EVA undersøger frafaldet på de videregående uddannelser

Hvad er grundene til, at de studerende falder fra, hvilke faktorer kan forudsige frafaldet, og hvordan kan vi identificere frafaldstruede studerende? EVA går bag om det meget store frafald på de videregående uddannelser.

Dette notat udgør første publikation i projektet, hvor fokus er på studiestartens betydning. Senere publikationer vil belyse betydningen af andre faktorer som fx boligforhold, tidlig forventningsdannelse, social og faglig integration mv.

Som led i projektet gennemfører EVA løbende tre årlige spørgeskemaundersøgelser blandt studerende, der blev optaget via Den Koordinerede Tilmelding i 2016. Første survey blev gennemført, umiddelbart efter at de studerende havde fået besked om, at de var blevet tilbudt en studieplads, i august 2016. Anden runde blev gennemført umiddelbart efter studiestarten i oktober måned, mens tredje runde blev gennemført i løbet af marts måned.

2.3 Analyse på uddannelsesniveau og individniveau

Analyserne er delt op i to: For det første analyseres betydningen af forskellige faktorer på *uddannelsesudbudsniveau*, hvilket af formidlingshensyn benævnes som *uddannelsesniveau*. For det andet analyseres betydningen af de samme faktorer på individniveau.

2.3.1 Analyser på uddannelsesniveau – aggregerede variable

Effekten af forskelle i kvaliteten af studiestarten mellem uddannelserne undersøges ved at danne aggregerede variable på uddannelsesudbudsniveau for hver af de uafhængige variable, som vi ønsker at undersøge effekten af.[7] I stedet for at kigge på variationen i den enkelte studerendes rapportering af antallet af dage, som studiestartsforløbet varede, dannes der et aggregeret mål for antallet af dage, som de studerende i gennemsnit rapporterer som studiestartsforløbets varighed. Forventningen er her, at det vil give det mest præcise mål for, hvor mange dage studiestartsforløbet faktisk har varet på den konkrete uddannelse. Og dette antages at være det bedste udgangspunkt for at undersøge effekten af studiestartsforløbets varighed på frafald. På samme vis dannes der aggregerede mål for de øvrige aspekter af kvalitet af studiestarten, fx sociale aspekter, fordi det antages at være det bedste udgangspunkt for at undersøge effekten af forskelle med hensyn til forskellige aspekter af studiestarten på uddannelsesudbudsniveau.

[7] Uddannelsesudbudsniveau refererer til unikke udbud af de forskellige uddannelser, fx økonomi på Aarhus Universitet eller læreruddannelsen i Nørre Nissum på professionshøjskolen VIA University College.

2.3.2 Individniveau – individuelle forskelle i (opfattelser af) studiestarten inden for samme uddannelsesudbud

Som supplement til analyserne på uddannelsesudbudsniveau undersøger vi ligeledes effekten af individuelle forskelle i (opfattelser af) studiestarten/studiestartsforløbet inden for de samme uddannelsesudbud. I disse analyser ser vi bort fra variationen mellem uddannelserne for derved at isolere effekten af individuelle forskelle i (oplevelsen af) studiestart på samme uddannelsesudbud.

2.4 Data, måling og metode

2.4.1 Datagrundlag

Analyserne i notatet baserer sig på tre datakilder: spørgeskemadata fra EVA's frafaldsprojekt, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata indleveret af de videregående uddannelsesinstitutioner.

Først og fremmest indgår data fra EVA's frafaldprojekt. I frafaldsprojektet følges de optagne på de videregående uddannelser i sommeren 2016 gennem deres første år på studiet. De studerende, der har sagt ja til at blive kontaktet igen, får tilsendt fire spørgeskemaer i løbet af deres første studieår. Frafaldsprojektet tager således udgangspunkt i en forløbslogik med gentagne surveys i forskellige stadier af de studerendes studieforløb – før studiestart samt lige efter og et halvt år efter studiestart.

I dette notat indgår spørgeskemadata fra første og andet spørgeskema. Det første spørgeskema blev udsendt i august 2016, efter at de studerende havde fået svar på, at de var optaget, men før de startede på studiet. Det andet spørgeskema blev udsendt til de studerende i oktober og omhandler de studerendes første tid på studiet, herunder deres studiestart og studiestartsforløb.

Populationen udgjorde alle studerende optaget på videregående uddannelser i sommeren 2016 gennem Den Koordinerede Tilmelding, hvilket svarer til i alt 58.682 studerende. Heraf deltog i alt 29.662 studerende i første survey. Dette svarer til en svarprocent på 50,5. Af de 29.662 studerende sagde 23.420 ja til at blive kontaktet igen. Ud af disse deltog i alt 14.660 studerende i anden survey, og 2.659 blev registreret som vinterstartere. Når vinterstartere fratrækkes, svarer de 14.660, som gennemførte runde 2, til 54,3 % af de studerende, der gennemførte runde 1.

Ud over spørgeskemadata indgår der også registerdata fra Danmarks Statistik. Herved får vi oplysninger om eksempelvis de studerendes sociale baggrund og karakterer på ungdomsuddannelserne. Endelig har de videregående uddannelsesinstitutioner indleveret data om, hvilke studerende der er faldet fra per 1. februar 2017. Registerdata, frafaldsdata og surveydata kobles sammen på individniveau.

Følgende sektorer indgår i analyserne:

- Universiteterne
- Professionshøjskolerne
- Erhvervsakademierne.

Resultater fra de kunstneriske og maritime uddannelser er ikke med i notatet. Årsagen er, at der er for få besvarelser til, at det er muligt at foretage de relevante statistiske analyser.

2.4.2 Frafald i løbet af det første halve år

Frafald i løbet af det første halve år udgør den centrale afhængige variabel i analyserne. Konkret måles frafaldet som andelen af studerende, der per 1. oktober 2016 var aktive på den uddannelse, som de blev tilbudt optag på gennem Den Koordinerede Tilmelding i sommeren 2016, og som har afbrudt deres uddannelse i perioden frem til 1. februar 2017.

2.4.3 Indeks for forskellige aspekter af studiestarten

De uafhængige variable i analysen udgøres af en række surveyspørgsmål vedrørende studiestarten og studiestartsforløbet, der er blevet stillet til de studerende i oktober måned, hvor de typisk har været mellem en og to måneder henne i studiet. En række spørgsmål belyser forskellige aspekter af det samme fænomen. Derfor er der på baggrund af faktoranalyser identificeret fire underliggende dimensioner af studiestarten på de forskellige uddannelser, som der er dannet indeks for. De fire indeks er:[8]

- Sociale aspekter af studiestarten (fem items)
- Ikke-sociale aspekter af studiestarten – faglig introduktion, praktisk organisering, information, tydelig kommunikation etc. (seks items)
- Negativ social oplevelse (to items)
- Intro til studenterservicer (tre items).

Derudover inddrages spørgsmål om studiegrupper, studiestartsforløbets varighed og alkohol separat i analyserne.

2.4.4 Notatets analysemetoder

I notatet anvendes den lineære sandsynlighedsmodel til at estimere sammenhængen mellem de forskellige uafhængige variable vedrørende studiestarten og det kortsigtede frafald. Modellerne tager endvidere højde for den datamæssige udfordring, der ligger i, at studerende på samme videregående uddannelse kan have en tilbøjelighed til at ligne hinanden med hensyn til deres frafaldssandsynlighed, hvilket kan medføre problemer med autokorrelation. Der anvendes dels random effects- og dels fixed effects-modeller alt efter behovet i de konkrete analyser. For nærmere beskrivelse af analysemetoder, se appendiks.

2.5 Projektets organisering

Undersøgelsen er gennemført af evalueringskonsulent Mathias Tolstrup Wester, evalueringskonsulent Andreas Pihl Kjærsgård og specialkonsulent Bjarke Tarpgaard Hartkopf (projektleder). Herudover har professor Kim Mannemar Sønderskov fra Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet fungeret som ekstern kvalitetssikrer med hensyn til analysedesign og valg af metode.

[8] For liste over variable, som de forskellige analyser er baseret på, se appendiks.

3 Studiestartens betydning for det tidlige frafald

Nedenfor analyseres betydningen af studiestarten på henholdsvis universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier. Først analyseres effekten af kvaliteten af studiestarten på uddannelsesniveau på de studerendes frafaldssandsynlighed. Dernæst gennemgås betydningen af de studerendes oplevelse af forskellige aspekter af studiestarten for de studerendes frafaldssandsynlighed.

3.1 Studiestartens betydning for frafald på universiteterne

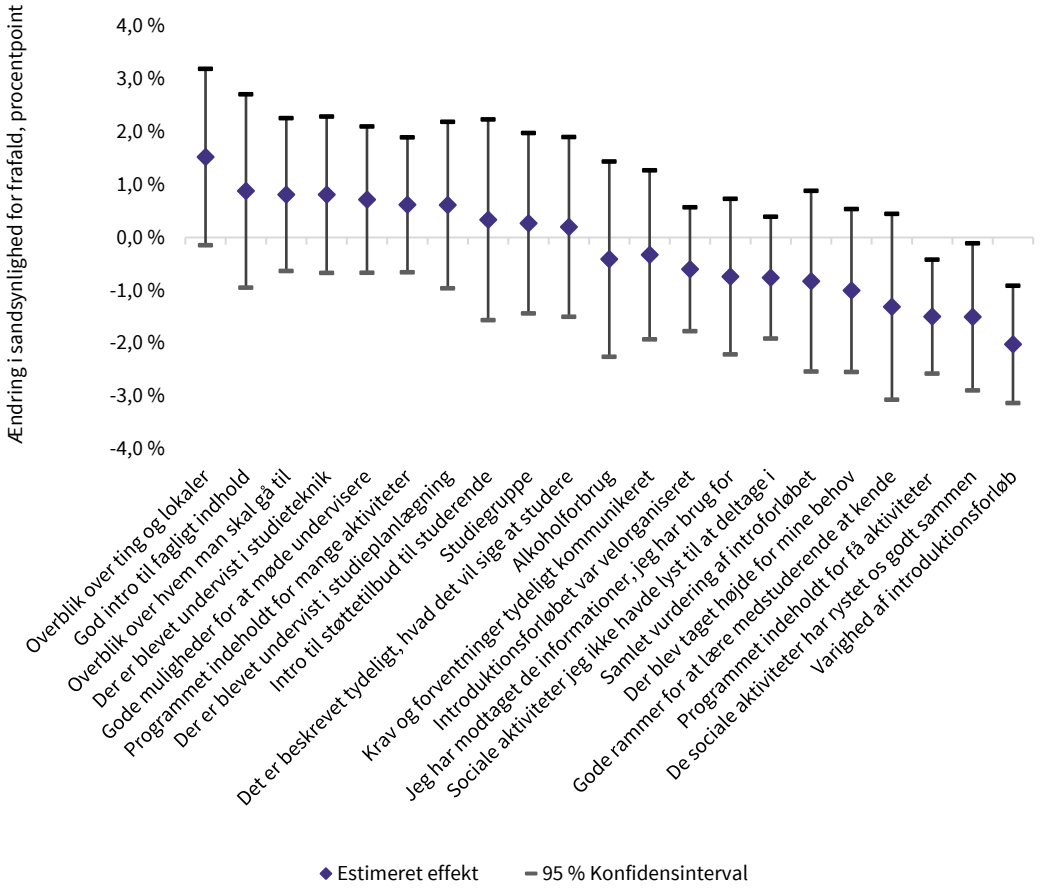
Nedenfor gennemgås betydningen af studiestarten for frafald på universiteterne. Først præsenteres de forskellige spørgsmål separat. Derefter præsenteres betydningen af forskellige aspekter af studiestarten efter dannelse af indeks for forskellige aspekter af studiestarten.

3.1.1 Uddannelsesniveau: 3 ud af 21 spørgsmål om studiestarten kan påvises at hænge systematisk sammen med frafald på universiteterne, når baggrundsforhold holdes konstante

Når vi oplister alle spørgsmål vedrørende studiestart og studiestartsforløb enkeltvis med kontrol for baggrundsvariable, kan 3 ud af de 21 påvises at være systematisk korrelerede med de studerendes frafaldssandsynlighed på universiteterne. Det gælder spørgsmålene om, hvorvidt der var for få aktiviteter, og om de sociale aktiviteter i studiestartsforløbet har rystet de studerende godt sammen, og spørgsmålet om studiestartsforløbets varighed.

FIGUR 3.1

Uddannelsesniveau: oversigt over spørgsmål om studiestart og studiestartsforløb, rangeret efter korrelation med frafaldssandsynlighed, enkeltvis med kontrol for baggrundsvariable – universiteter, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. De fleste items måles på en skala, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks. N: 25.519.

Indekskonstruktion – forskellige aspekter af studiestarten

Ved analyser af enkeltitems kan det være vanskeligt at vurdere, hvad et spørgsmål egentlig måler. Derfor er der gennemført en faktoranalyse, der har identificeret fire underliggende aspekter af studiestarten, som de fleste af nedenstående enkeltitems er udtryk for. På den baggrund dannes fire indeks, som måler forskellige aspekter af studiestarten mere præcist end de enkelte items hver især.[9] Faktoranalysen gav de samme resultater for alle tre sektorer, hvorfor de fire indeks er dannet på samme måde for universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier.

3.1.2 Uddannelsesniveau: Varigheden af studiestartsforløbet og det sociale aspekt har betydning for frafaldsrisikoen på universiteterne

Resultaterne i figur 3.4 viser sammenhænge mellem de fire konstruerede indeks og tre supplerende faktorer vedrørende studiestarten på den ene side og frafald på den anden side (som afhængig variabel). Analyserne viser, at særligt to aspekter af studiestarten har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed: 1) det sociale aspekt af studiestarten og 2) varigheden af studiestartsforløbet. Konkret viser analyserne, at når de sociale aspekter af studiestarten (målt ved hjælp af et indeks) forbedres med ét skalapoint (svarende til forskellen mellem fx "I nogen grad" og "I høj grad" i de enkelte items), modsvares dette af et fald i frafaldssandsynligheden på 1,9 procentpoint.

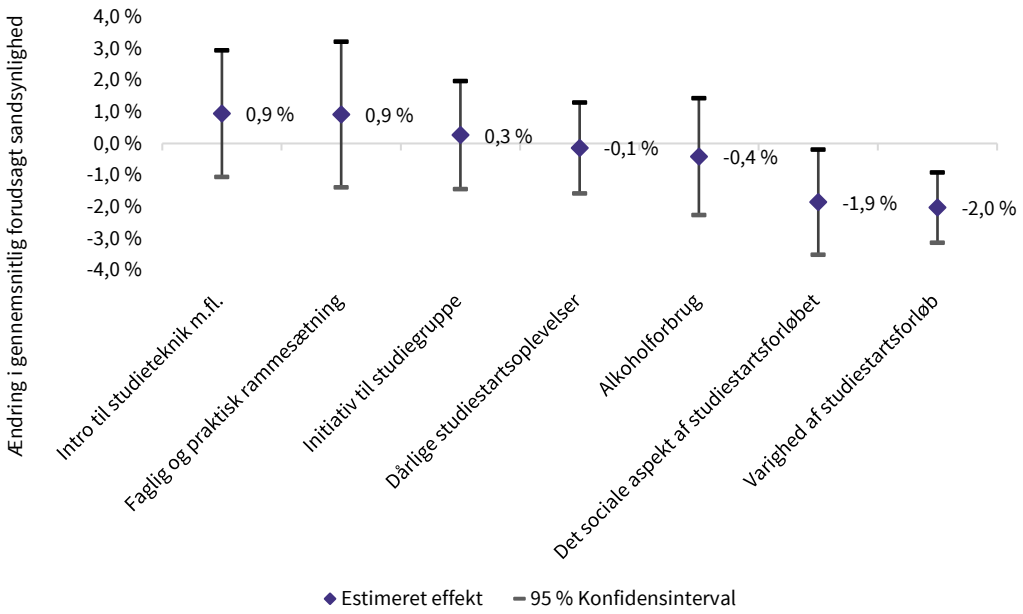
Dette er en substantiel ændring i frafaldssandsynligheden sammenholdt med, at frafaldet for universitetsstuderende i perioden er på 6 %. Tilsvarende viser analyserne, at en stigning i studiestartsforløbets varighed på +10 dage modsvares af en forskel i frafaldssandsynligheden på 2,0 procentpoint.

Analyserne viser dermed, at der systematisk kan påvises en mindre frafaldssandsynlighed på uddannelser, som har lange studiestartsforløb, og på uddannelser, hvor kvaliteten af det sociale aspekt i gennemsnit vurderes godt af de studerende.

[9] For afrapportering af faktoranalyse og indekskonstruktion, se appendiks.

FIGUR 3.2

Uddannelsesniveau: effekten af forskellige aspekter af studiestarten på studerendes frafaldssandsynlighed på universiteter, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. Faglig og praktisk rammesætning, det sociale aspekt af studiestarten og dårlige studiestartsoplevelser måles med indeks, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik måles med indeks, der går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over variable, der indgår i indeks, og kontrolvariable findes i appendiks.
N: 25.519.

Det er endvidere kun de to ovennævnte aspekter af studiestarten, hvor resultaterne entydigt indikerer, at faktorerne har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed på universiteterne. Der er ikke grundlag for at konkludere, at den faglige og praktiske rammesætning har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed. Det samme gælder undervisning i studieteknik, dårlige studiestartsoplevelser, hvorvidt uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegrupper, og det gennemsnitlige alkoholforbrug på uddannelserne. Det kan altså ikke påvises, at ændringer i disse aspekter på uddannelsesniveau er forbundet med mindre frafaldssandsynlighed.

Det er dog ikke det samme som, at disse aspekter ikke kan have nogen betydning for eksempelvis de studerendes trivsel, den faglige og sociale integration m.m. Frafald på uddannelsen udgør et hårdt mål, og selvom der ikke kan påvises en sammenhæng med frafaldet, kan de forskellige aspekter godt tænkes at bidrage til at skabe en bedre studiestart for studerende på andre parametre end frafald. En anden mulig fejlkilde kan være, at det ikke er lykkedes at måle de forskellige fænomener tilstrækkelig præcist. Selvom der er dannet indeks for mange af de faktorer, som analyseres, som ser ud til at have en høj reliabilitet og validitet på baggrund af gængse test for dette, kan det ikke udelukkes, at tilfældige målefejl kan gøre det vanskeligt at påvise en effekt.

Betydningen af studiestartsforløbets varighed gælder også, når uddannelse holdes konstant

Robusthedsanalysen, hvor der kun analyseres på variation mellem udbud inden for samme uddannelse, viser samme resultat for varigheden af studiestarten. Dette er en stærk bekræftelse af, at varigheden af studiestartsforløbet har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed på universiteterne. Det sociale aspekt kan omvendt ikke længere påvises at have betydning for frafaldet. Dette gælder vel at mærke kun inden for de samme uddannelser, hvorfor der som anført holdes en lang række faktorer konstante, men hvor vi samtidig også skærer ganske meget potentielt relevant information væk. Det er derfor ikke en tilbagevisning af resultaterne, hvor uddannelse ikke holdes konstant. Det ville dog have været mere overbevisende, hvis resultaterne kunne genfindes i robusthedsanalysen, og det betyder, at der er mindre sikkerhed for, at den identificerede sammenhæng mellem det sociale aspekt og frafald er udtryk for en kausal effekt.

3.1.3 Individniveau: De studerendes oplevelse af faglig og praktisk rammesætning, det sociale aspekt, dårlige studiestartsoplevelser og det individuelle alkoholforbrug har betydning for frafald på universiteterne

Når vi kigger på variationen i de studerendes besvarelser inden for samme uddannelsesudbud, viser resultaterne, at der er fire faktorer, som systematisk er korreleret med de studerendes frafaldssandsynlighed. Det gælder både den faglige og praktiske rammesætning, det sociale aspekt, dårlige studiestartsoplevelser og de studerendes alkoholforbrug.

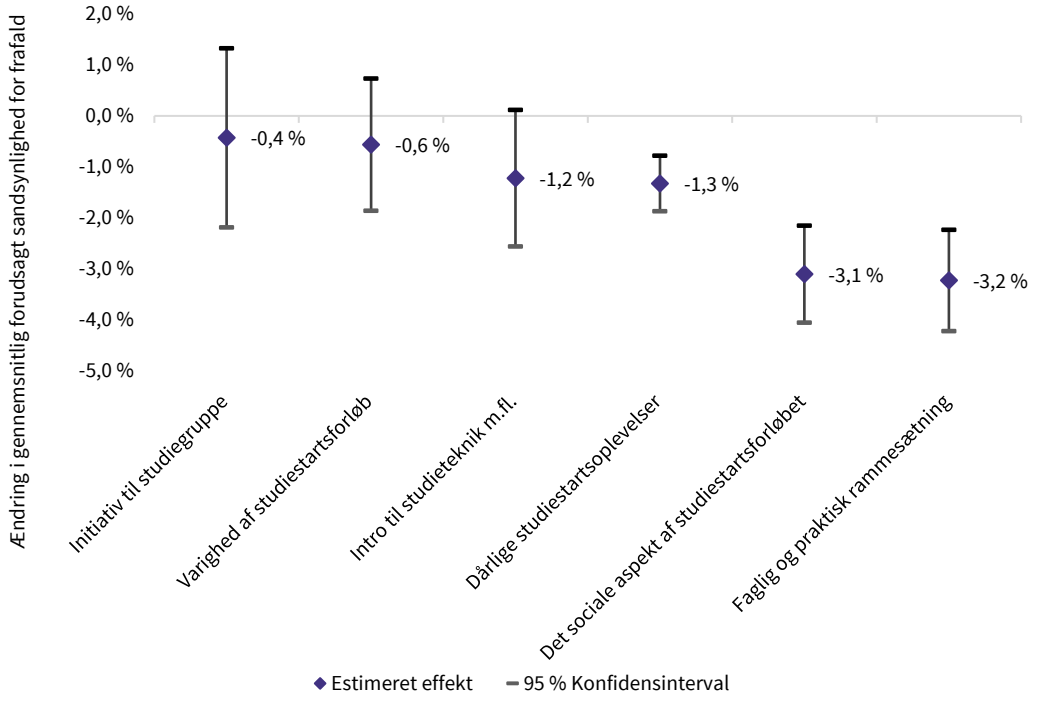
Mens den faglige og praktiske rammesætning, jf. ovenfor, ikke har betydning, når vi kigger på et aggregeret mål for kvaliteten af dette aspekt, har det på baggrund af analyserne betydning, hvordan de studerende oplever den faglige og praktiske rammesætning inden for samme uddannelsesudbud. Det samme gælder med hensyn til, om de studerende har haft dårlige oplevelser i løbet af studiestarten. Hvad angår det sociale aspekt, viser resultaterne, at det – i tillæg til den betydning, det har, når vi kigger på forskelle mellem uddannelser og uddannelsesudbud – også har betydning inden for samme uddannelsesudbud.

Resultaterne tyder dermed på, at de studerendes frafaldssandsynlighed – ud over at være påvirket af studieforløbets varighed og det sociale aspekt, når vi kigger på de samlede mål for kvaliteten af disse aspekter på uddannelses- og uddannelsesudbudsniveau – også er følsom over for, hvordan de studerende oplever en række aspekter af studiestarten på universiteterne. Endelig viser analyserne, at mens det ikke kan påvises at have betydning, om man studerer på et uddannelsesudbud, hvor det gennemsnitlige alkoholforbrug er henholdsvis stort eller lille, så er der en systematisk sammenhæng mellem den enkelte studerendes alkoholforbrug og frafaldssandsynligheden.[10] Studerende med et moderat alkoholforbrug har gennemsnitligt set det mindste frafald.

[10] Sammenhængen er ikke lineær på individniveau og kan derfor ikke illustreres i samme figur. Resultater med inddragelse af kvadreret led fremgår af appendiks.

FIGUR 3.3

Individniveau: forskellige aspekter af studiestarten – universiteter, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. Faglig og praktisk rammesætning, det sociale aspekt af studiestarten og dårlige studiestartsoplevelser måles med indeks, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antal dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antal dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik måles med indeks, der går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes i appendiks. N: 8.147.

3.2 Studiestartens betydning for frafald på professionshøjskolerne

Nedenfor gennemgås betydningen af studiestarten for frafald på professionshøjskolerne. Først præsenteres de forskellige spørgsmål separat. Derefter præsenteres betydningen af forskellige aspekter af studiestarten efter dannelse af indeks for forskellige aspekter af studiestarten.

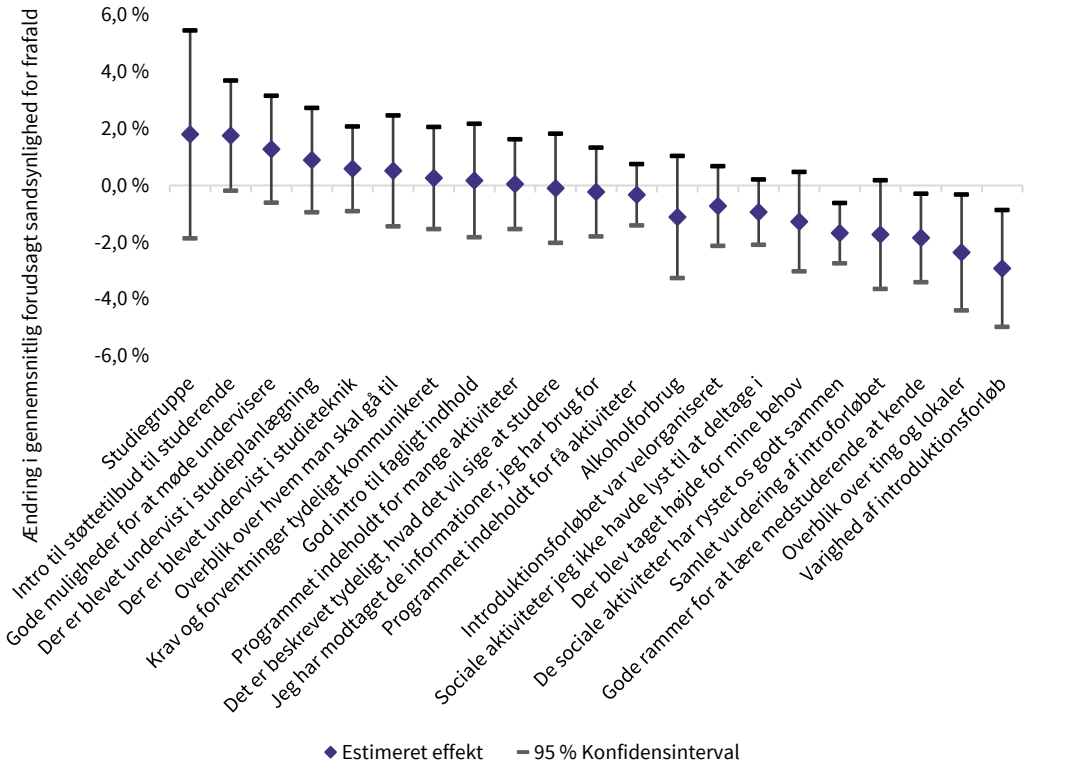
3.2.1 Uddannelsesniveau: 4 ud af 21 spørgsmål om studiestarten kan påvises at hænge systematisk sammen med frafald på professionshøjskolerne, når baggrundsforhold holdes konstante

Når vi oplister alle spørgsmål vedrørende studiestart og studiestartsforløb enkeltvis med kontrol for baggrundsvariable, kan 4 ud af de 21 spørgsmål påvises at være systematisk korrelerede med

de studerendes frafaldssandsynlighed på professionshøjskolerne. Det gælder spørgsmålet om, hvorvidt de sociale aktiviteter i studiestartsforløbet har rystet de studerende godt sammen, om der har været gode rammer for at lære medstuderende at kende, om der er skabt overblik over ting og lokaler, samt studiestartsforløbets varighed.

FIGUR 3.4

Uddannelsesniveau: oversigt over spørgsmål om studiestart og studiestartsforløb, rangeret efter korrelation med frafaldssandsynlighed, enkeltvis med kontrol for baggrundsvariable – professionshøjskoler, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. De fleste items måles på en skala, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks. N: 15.246.

Indekskonstruktion – forskellige aspekter af studiestarten

Ved analyser af enkeltitems kan det være vanskeligt at vurdere, hvad et spørgsmål egentlig måler. Derfor er der gennemført en faktoranalyse, der har identificeret fire underliggende aspekter af studiestarten, som de fleste af nedenstående enkeltitems er udtryk for. På den baggrund dannes fire indeks, som måler forskellige aspekter af studiestarten mere præcist end de enkelte items hver især.[11] Faktoranalysen gav de samme resultater for alle tre sektorer, hvorfor de fire indeks er dannet på samme måde for universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier.

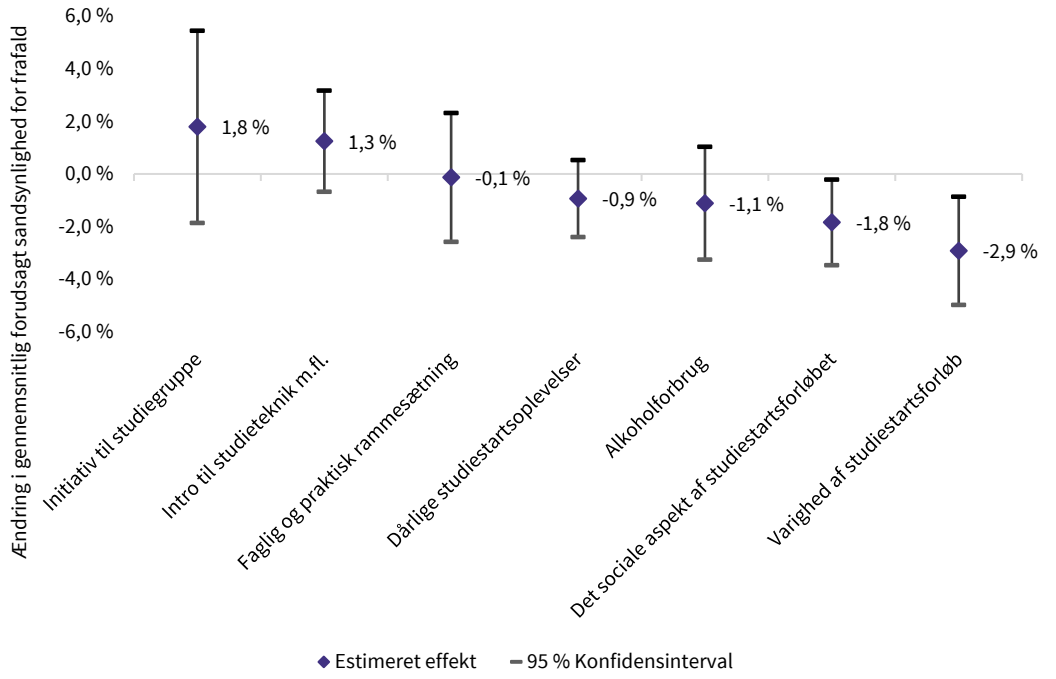
3.2.2 Uddannelsesniveau: Varigheden af studiestartsforløbet og det sociale aspekt har betydning for frafald på professionshøjskolerne

På professionshøjskolerne viser analyserne en systematisk sammenhæng mellem varigheden af studiestartsforløbet og de studerendes frafaldssandsynlighed. En forskel i studiestartsforløbets varighed på ti dage modsvares her af en ændring i frafaldssandsynligheden på 2,9 procentpoint. Der er også indikationer på, at færre studerende falder fra, hvis det sociale aspekt af studiestarten vurderes godt. På professionshøjskolerne kan der dog ikke identificeres en signifikant forskel i frafaldet ved ændringer i, hvordan det sociale aspekt vurderes. Der er derfor en vis usikkerhed med hensyn til, om der er tale om en reel forskel i frafaldet.

[11] For afrapportering af faktoranalyse og indekskonstruktion, se appendiks.

FIGUR 3.5

Uddannelsesniveau: effekten af forskellige aspekter af studiestarten på studerendes frafaldssandsynlighed på professionshøjskoler, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. Faglig og praktisk rammesætning, det sociale aspekt af studiestarten og dårlige studiestartsoplevelser måles med indeks, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik måles med indeks, der går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over variable, der indgår i indeks, og kontrolvariable findes i appendiks. N: 15.246.

Ligesom ved resultaterne for universiteter er der ikke grundlag for at konkludere, at den faglige og praktiske rammesætning har betydning for de studerendes frafaldssandsynlighed. Det samme gælder undervisning i studieteknik, dårlige studiestartsoplevelser, hvorvidt uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegrupper, og det gennemsnitlige alkoholforbrug på uddannelserne. Det kan altså ikke påvises, at ændringer i disse aspekter på uddannelsesniveau er forbundet med mindre frafaldssandsynlighed.

Det er dog ikke det samme som, at disse aspekter ikke kan have nogen betydning for eksempelvis de studerendes trivsel, den faglige og sociale integration m.m. Frafald på uddannelsen udgør et hårdt mål, og selvom der ikke kan påvises en sammenhæng med frafaldet, kan de forskellige aspekter godt tænkes at bidrage til at skabe en bedre studiestart for studerende på andre parametre end frafald.

Robusthedsanalyse bakker op om effekten af varighed

Robusthedsanalysen, hvor der kun analyseres på variation mellem udbud inden for samme uddannelse, bakker op om resultaterne med hensyn til varighed af studiestarten. Resultaterne peger i samme retning, men er kun tæt på at være signifikante ud fra det konventionelle signifikansniveau på 0,05. Alligevel er det en bestyrkelse af, at der er tale om reelle effekter af varigheden, da modellen inddrager en stærk kontrol for tredjevariable, når uddannelser holdes konstante. Sammenhængen mellem det sociale aspekt og frafaldet forsvinder dog stort set, hvilket ligesom for universiteterne skaber større usikkerhed om, hvorvidt den identificerede sammenhæng er udtryk for kausale effekter.

3.2.3 Individniveau: Kun dårlige studiestartsoplevelser og alkoholforbrug skiller sig ud på individniveau på professionshøjskolerne

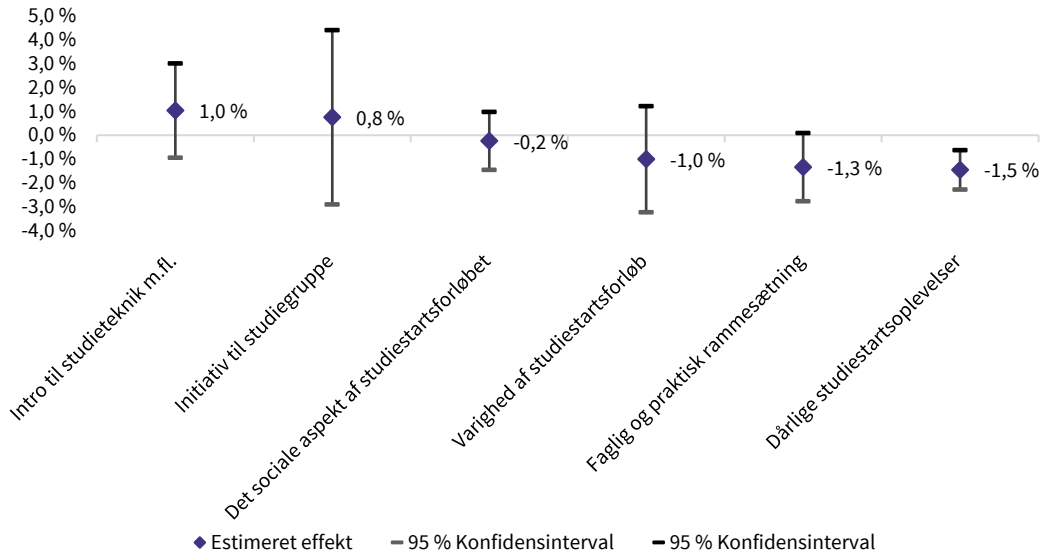
Når vi kigger på variationen i de studerendes besvarelser inden for samme uddannelsesudbud, viser resultaterne, at det kun er dårlige studiestartsoplevelser, der kan påvises at være systematisk forbundet med de studerendes frafaldssandsynlighed. En forskel på +1 på indekset for dårlige studiestartsoplevelser (man har i mindre grad haft dårlige oplevelser med studiestarten) modsvares her af et fald i frafaldssandsynligheden på 1,5 procentpoint. Dårlige studiestartsoplevelser har dermed nogenlunde samme betydning for de enkelte studerende på professionshøjskolerne som på universiteterne.

Mens det ikke har betydning for den gennemsnitlige frafaldssandsynlighed, om man går på en uddannelse – på et bestemt udbud – hvor niveauet af dårlige oplevelser generelt er højt eller lavt, eller hvor alkoholforbruget generelt er stort eller lille, har det altså betydning for de enkelte studerendes frafaldssandsynlighed, om de har haft dårlige oplevelser i løbet af studiestarten, og hvor meget alkohol de hver især drikker. Studerende med et moderat alkoholforbrug har gennemsnitligt set den mindste frafaldssandsynlighed.

Det er ydermere bemærkelsesværdigt, at hverken oplevelsen af den faglige og praktiske rammesætning eller oplevelsen af det sociale aspekt har særskilt betydning, når vi sammenligner studerende, der har gået på samme uddannelsesudbud. Dette står i modsætning til resultaterne for universiteterne, hvilket indikerer, at der er væsentlige forskelle med hensyn til de studerendes indbyrdes forhold på professionshøjskoler og universiteter, som vedrører oplevelsen af det sociale og faglige i forbindelse med studiestarten.

FIGUR 3.6

Individniveau: forskellige aspekter af studiestarten – professionshøjskoler, ændringer i procentpoint

Kilde: : EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. Faglig og praktisk rammesætning, det sociale aspekt af studiestarten og dårlige studiestartsoplevelser måles med indeks, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik måles med indeks, der går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over, hvilke variable der indgår i indeks, samt kontrolvariable findes i appendiks.
N: 3.273.

3.3 Studiestartens betydning for frafald på erhvervsakademierne

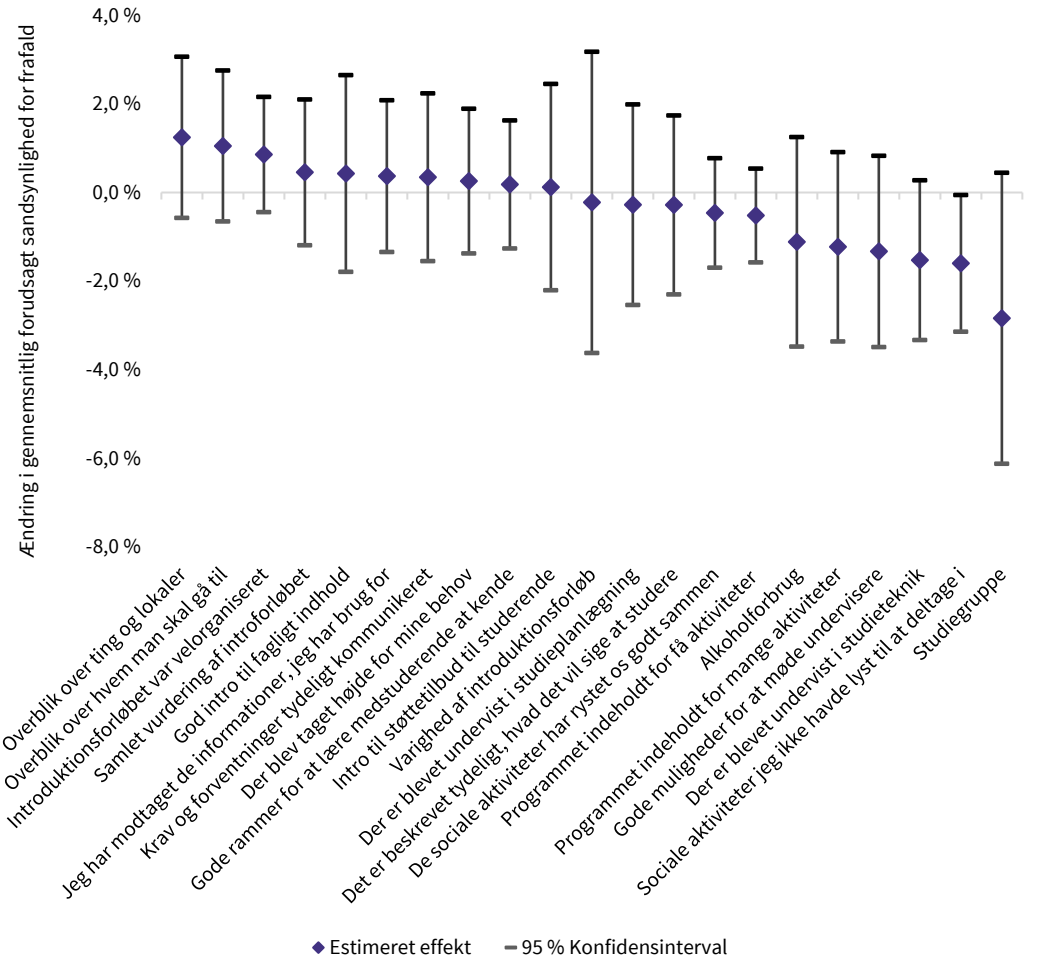
Nedenfor gennemgås betydningen af studiestarten for frafald på erhvervsakademierne. Først præsenteres de forskellige spørgsmål separat. Derefter præsenteres betydningen af forskellige aspekter af studiestarten på baggrund efter dannelse af indeks for forskellige aspekter af studiestarten.

3.3.1 Uddannelsesniveau: 1 ud af 21 spørgsmål om studiestarten kan påvises at hænge systematisk sammen med frafald på erhvervsakademierne, når baggrundsforhold holdes konstante

Når vi oplister alle spørgsmål vedrørende studiestart og studiestartsforløb enkeltvis med kontrol for baggrundsvariable, kan kun 1 ud af de 21 spørgsmål påvises at være systematisk korreleret med de studerendes frafaldssandsynlighed på erhvervsakademierne. Det gælder spørgsmålet om, hvorvidt der har været sociale aktiviteter, som de studerende ikke har haft lyst til at deltage i.

FIGUR 3.7

Uddannelsesniveau: oversigt over spørgsmål om studiestart og studiestartsforløb, rangeret efter korrelation med frafaldssandsynlighed, enkeltvis med kontrol for baggrundsvariable – erhvervsakademier, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. De fleste items måles på en skala, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over kontrolvariable findes i appendiks. N: 6.522.

Indekskonstruktion – forskellige aspekter af studiestarten

Ved analyser af enkeltitems kan det være vanskeligt at vurdere, hvad et spørgsmål egentlig måler. Derfor er der gennemført en faktoranalyse, der har identificeret fire underliggende aspekter af studiestarten, som de fleste af nedenstående enkeltitems er udtryk for. På den baggrund dannes fire indeks, som måler forskellige aspekter af studiestarten mere præcist end de enkelte items hver især.[12] Faktoranalysen gav de samme resultater for alle tre sektorer, hvorfor de fire indeks er dannet på samme måde for universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier.

3.3.2 Uddannelsesniveau: Dårlige studiestartsoplevelser har betydning for frafaldet på erhvervsakademierne

På erhvervsakademierne er der på baggrund af analyserne af kvaliteten af studiestarten kun ét aspekt, som har betydning, når vi kigger på forskelle mellem uddannelser og udbudssteder: hvorvidt de studerende generelt har haft dårlige oplevelser i forbindelse med studiestarten. Der er ligeledes indikationer af, at det har betydning, om der fra uddannelsens side er blevet taget initiativ til dannelse af studiegrupper. Det er dog ikke signifikant, hvorfor det er usikkert, om der er tale om en systematisk sammenhæng.

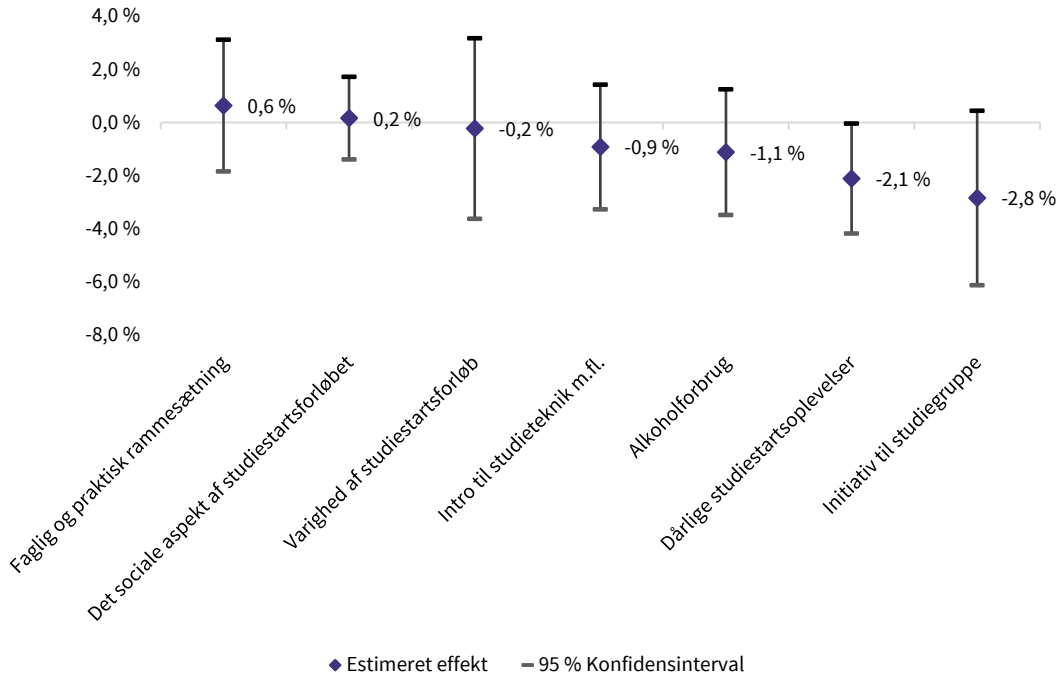
Resultaterne ser dermed markant anderledes ud for erhvervsakademierne end de fundne resultater for universiteter og professionshøjskoler. Hverken varigheden af studiestartsforløbet, som der er sikre effekter af på både universiteter og professionshøjskoler, eller det sociale aspekt af studiestarten har en påviselig effekt på erhvervsakademierne.

Gennemsnitligt set er studiestartsforløbene på erhvervsakademierne kortere, end de er på både professionshøjskoler og universiteter. En mulig forklaring kan derfor være, at studiestartsforløbene fylder så lidt på erhvervsakademierne, at de forskellige aspekter af dem ikke har samme betydning som i de andre sektorer. Derfor betyder dannelsen af studiegrupper måske mere, fordi betydningen af disse øges, hvis studiestarten fylder mindre. Det er dog ikke på baggrund af analysen muligt at sige noget sikkert om, hvilke forklaringer der er, da de forskellige faktorer ikke har samme betydning på erhvervsakademierne som i de andre sektorer.

[12] For afrapportering af faktoranalyse og indekskonstruktion, se appendiks.

FIGUR 3.8

Uddannelsesniveau: effekten af forskellige aspekter af studiestarten på studerendes frafaldssandsynlighed på erhvervsakademier, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. Faglig og praktisk rammesætning, det sociale aspekt af studiestarten og dårlige studiestartsoplevelser måles med indeks, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik måles med indeks, der går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over variable, der indgår i indeks, og kontrolvariable findes i appendiks. N: 6.522.

Robusthedsanalyse bakker op om betydningen af dårlige oplevelser og dannelse af studiegrupper

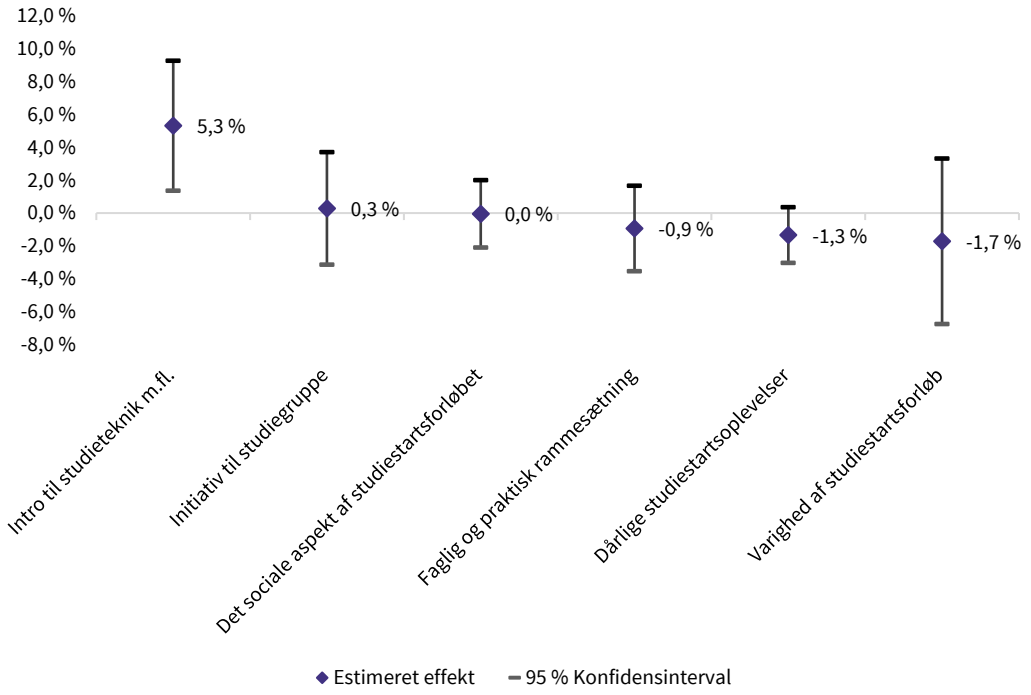
Betydningen af både studiegrupper og dårlige oplevelser for de studerendes frafaldssandsynlighed på erhvervsakademierne bakkes op af de gennemførte robusthedsanalyser, hvor uddannelse holdes konstant. De er ganske vist ikke signifikante ud fra de konventionelle signifikansniveauer, men estimaterne er stort set uændrede, hvilket udgør en markant styrkelse af robustheden.

3.3.3 Individniveau: Forskelle i oplevelser af studiestart har ikke betydning for frafald på erhvervsakademierne

Også individeffekterne af forskellige aspekter af studiestarten er markant anderledes på erhvervsakademierne sammenlignet med de andre sektorer. På baggrund af analyserne er der ikke nogen af de forskellige aspekter af studiestarten, der kan påvises at have en gavnlig betydning for frafaldet. Studerende, som i højere grad end deres medstuderende på samme uddannelsesudbud angiver at være blevet introduceret til studieteknik m.m., har på baggrund af analyserne en større frafaldssandsynlighed, hvilket er vanskeligt at forklare.

FIGUR 3.9

Individeffekter: forskellige aspekter af studiestarten – erhvervsakademier, ændringer i procentpoint

Kilde: EVA's studiefrafaldspanel, 2017, registerdata fra Danmarks Statistik og frafaldsdata fra de videregående uddannelsesinstitutioner.
Note: Tallene i tabellen angiver, hvor mange procentpoint halvårsfrafaldssandsynligheden falder ved en ændring på +1 på hver af de angivne faktorer. De forskellige uafhængige variable er dog ikke målt på samme skala. Faglig og praktisk rammesætning, det sociale aspekt af studiestarten og dårlige studiestartsoplevelser måles med indeks, der går fra 1-4, hvor estimaterne afspejler en ændring i +1, som svarer til forskellen mellem "I høj grad enig" og "I nogen grad enig". Varighed måles som antallet af dage og afspejler en ændring på +10 dage. Alkohol måles som antallet af dage, de studerende har drukket mere end fem genstande i løbet af en uge, hvor estimaterne afspejler en ændring på +2 dage. Intro til studieteknik måles med indeks, der går fra 1-2, hvor en ændring på +1 derfor afspejler hele variationsbredden. Initiativ til studiegruppe måler, om uddannelsen har taget initiativ til dannelse af studiegruppe eller ej (ja/nej). Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes i appendiks. 1.535.

Appendiks A – Litteraturliste

Arnett, Jeffrey (2000): *Emerging Adulthood – A Theory of Development From the Late Teens Through the Twenties*.

Danish Clearinghouse for Educational Research (2013*): Evidence on Dropout Phenomena at Universities*.

Harvey, Drew og Smith (2006): *The first-year experience: a review of literature for the Higher Education Academy*. The Higher Education Academy.

Tinto, Vincent. (1993): *Leaving College: Rethinking the causes and cures of student attrition*. 2nd ed. Chicago: University of Chicago Press. S. 114.

Appendiks B – Analysemetoder

Analysemetoder

Håndtering og udnyttelse af datastruktur

I notatets analyser anvendes random effects- og fixed effects-multilevelanalyser med udbudsspecifikke uddannelser som makroniveau. Modellerne tager højde for den datamæssige udfordring, der ligger i, at studerende på samme videregående uddannelse kan have en tilbøjelighed til at ligne hinanden med hensyn til deres frafaldssandsynlighed, hvilket kan medføre problemer med autokorrelation. Analyserne gennemføres med en lineær sandsynlighedsmodel. Da der er tale om en binær afhængig variabel (frafald), er det undersøgt, om resultaterne ændrer sig ved anvendelse af logistisk regression, hvilket ikke er tilfældet.

I analyserne af kvaliteten af studiestarten på uddannelsesniveau anvendes random effects-modeller, da disse gør det muligt at estimere effekter af variable på det specificerede makroniveau. I analyserne af de studerendes oplevelser af studiestarten anvendes fixed effects-modeller, som kun analyserer på variationen inden for uddannelsesudbud. Alle forskelle mellem specifikke uddannelsesudbud holdes dermed konstante. Denne metode anvendes for kun at kigge på variation mellem studerende, der har deltaget i den samme studiestart (på samme uddannelsesudbud), men som har oplevet denne studiestart forskelligt. Herved isoleres betydningen af de studerendes opfattelse af studiestarten i modsætning til de første analyser, som kun undersøger variation mellem forskellige uddannelsesudbud for at isolere betydningen af kvaliteten af forskellige aspekter af studiestarten på uddannelsesniveau.

Tværsnitsdesign og kontrol for tredjevariable

Det er ikke muligt at gennemføre panelanalyser af effekten af studiestarten, da studiestarten kun ligger på ét tidspunkt og derfor også kun måles i én survey. Analyserne i dette notat er derfor såkaldte tværsnitsanalyser, hvor forskellene på de uafhængige variable varierer på tværs af enheder, men ikke over tid, hvilket almindeligvis udgør et stærkere design. En generel begrænsning forbundet med effektanalyser baseret på tværsnitsdata er at opnå en tilstrækkelig kontrol for tredjevariable, som kan medføre spuriøsitet. Dette gælder også i analyserne i nærværende notat, hvor det ikke kan udelukkes, at der fx kan være en række forskelle mellem uddannelserne, der har betydning for både tilrettelæggelsen af studiestarten og de studerendes frafaldssandsynlighed, men som vi ikke har mulighed for at måle.

De omfattende spørgeskemadata fra første runde i august giver dog gode muligheder for at kontrollere for en række faktorer, som er målt før de uafhængige variable, som vi er interesserede i. Når disse faktorer er målt pre-treatment, medfører det mindre risiko for, at kontrolvariablene er påvirkede af såkaldt post-treatment bias, hvor kontrolvariable er påvirkede af de uafhængige variable. Når vi fx inddrager et indeks for de studerendes selvtillid fra første runde, som er gennemført før studiestart, ved vi, at målet ikke er påvirket af faktorer vedrørende studiestarten, da målingen ligger før i tid.

I analyserne af kvaliteten af studiestarten inddrages kontrolvariable, der som gennemsnit for studenterpopulationen forventes at kunne have betydning for tilrettelæggelsen af studiestarten på de enkelte uddannelsesudbud og samtidig de studerendes frafaldssandsynlighed. I analyserne af de studerendes oplevelser af studiestarten inddrages variable, der kan have betydning for både de studerendes oplevelse af studiestarten og deres frafaldssandsynlighed. Det er særligt i disse analyser, der kontrolleres for en række individbaserede faktorer, som er målt i første frafaldssurvey, som er gennemført forud for studiestarten.

Sammenlignet med andre analyser er der dermed i de gennemførte analyser gode muligheder for at inddrage kontroller på baggrund af både registervariable og surveydata fra første survey. Ud over kontrol for de studerendes baggrund og egenskaber, fx forældres uddannelse og indkomst samt gymnasiale karakterer, kontrolleres eksempelvis også for de studerendes oplevede sociale opbakning fra venner, familie og en særlig person og forhold vedrørende optagelse på uddannelsen (optagelsesprioritet og -kvote). Givet det anvendte design giver de rige data i form af både registerdate og variable, der er målt pre-treatment, gode muligheder for at holde en række potentielle tredjevariable konstante, hvilket er en styrke ved gennemførelse af effektanalyser som denne. For oversigt over de samlede kontrolvariable, se appendiks. Selvom der kontrolleres for en lang række relevante faktorer, kan det ikke med sikkerhed afvises, at resultaterne kan være behæftede med en vis usikkerhed.

Resultater for forskellige aspekter af studiestarten enkeltvis med kontrol for baggrundsvariable

I analyserne formidles først og fremmest resultater for de forskellige aspekter af studiestarten, når baggrundsvariable holdes konstante, men uden kontrol for de øvrige aspekter af studiestarten. Dette skyldes, at de forskellige aspekter af studiestarten i nogen grad er korrelerede. Dette giver mindre sikre estimater, alene som følge af at der er samvariation mellem flere uafhængige variable. Hovedproblemet er dog, at man dermed risikerer at inddrage variable, som delvis vil være mellemkommende variable, og som derfor ikke bør inddrages, når hensigten er at estimere den samlede effekt af en udvalgt uafhængig variabel. Derfor vurderes estimaterne af de enkeltvise korrelationer med kontrol for baggrundsvariable at være mere retvisende end modeller, hvor der samtidig kontrolleres for andre aspekter af studiestarten. For at undersøge robustheden af resultaterne sammenholdes disse resultater dog med modeller, hvor der kontrolleres for alle øvrige aspekter af studiestarten.

Robusthedsanalyse – kontrol for uddannelse

For at undersøge robustheden af resultaterne yderligere gennemføres ligeledes analyser, hvor der inddrages dummyvariable for hver uddannelse. Derved inddrages kun variation mellem forskellige uddannelsesudbud af den samme uddannelse. I modellerne specificeres fortsat en random effects-model på uddannelsesudbudsniveau, der kan tage højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau, som beskrevet ovenfor. Samtidig svarer inddragelsen af dummyvariable på uddannelsesniveau til at specificere en fixed effects-model, hvor der ses bort fra alle forskelle mellem uddannelserne.

Når vi på den måde skærer al variation mellem uddannelserne væk, holder vi en lang række forskelle mellem de forskellige uddannelser konstante. Dette er på den ene side meget relevant, da videregående uddannelser er forskellige på en lang række parametre som fx indhold, formål, studieform etc., som potentielt kan have betydning for både studiestartsforløbet og de studerendes frafaldssandsynlighed. At holde alle disse faktorer konstante udgør derfor en stærk kontrol for tredjevariable. På den anden side risikerer man også at se bort fra meget af den variation, som vi er interesserede i på de uafhængige variable. Ved kun at kigge på variation mellem uddannelsesudbud inden for samme uddannelser må de ressourcer, der er til rådighed til studiestarten, fx formodes at

være mere konstante, sammenlignet med når man også kigger på forskelle mellem uddannelserne.

Når vi holder uddannelser konstante, må det på den ene side forventes at resultere i mindre effekter, da der er mindre variation med hensyn til, hvilket råderum forskellige udbud inden for samme uddannelse har til at tilrettelægge forskellige studiestartsforløb. Det kan altså resultere i, at man underestimerer de reelle effekter af studiestarten, hvis man ønsker at estimere disse uafhængigt af ressourcespørgsmål. På den anden side kommer vi formentlig tættere på at identificere forskelle, som de enkelte udbud faktisk har mulighed for at ændre på, fordi vi undersøger forskelle inden for samme uddannelse.

En begrænsning ved at holde uddannelsesniveauet konstant er endvidere, at vi så kun kan inddrage uddannelser, hvor der er flere udbud, i analyserne. Det udelukker særligt en del uddannelser på universiteterne. I analyserne inddrages disse modeller derfor primært som robusthedstest.

Øvrige tabeller

TABEL B.1

Uddannelsesniveau: korrelationer mellem studiestartsindeksene og halvårsfrafald bivariat og kontrolleret på forskellige måder – universiteter, ændringer i procentpoint

	Bivariat	Enkeltvist med baggrunds-variable	Model med baggrunds-variable og alle studiestarts indeks	Robustheds-analyse – yderligere kontrol for uddannelse
Faglig og praktisk rammesætning	-0,006	0,009	0,014	0,017
Det sociale aspekt af studiestartsforløbet	-0,041***	-0,019*	-0,018(*)	0,016
Dårlige studiestartsoplevelser	-0,010	-0,001	-0,001	-0,003
Intro til studieteknik mv.	-0,003	0,009	0,012	-0,009
Varighed af studiestartsforløb	-0,021***	-0,020***	-0,019***	-0,021**
Initiativ til studiegruppe	0,010	0,003	0,003	-0,002
Alkoholforbrug	-0,010	-0,004	0,008	0,013

Kilde: EVA, 2017.
Note: Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes længere nede i appendiks. N: 25.519.

TABEL B.2

Uddannelsesniveau: korrelationer mellem studiestartsindeksene og halvårsfrafald bivariat og kontrolleret på forskellige måder – professionshøjskoler, ændringer i procentpoint

	Bivariat	Enkeltvist med baggrunds-variable	Model med baggrunds-variable og alle studiestarts indeks	Robustheds-analyse – yderligere kontrol for uddannelse
Faglig og praktisk rammesætning	-0,005	-0,001	0,006	-0,008
Det sociale aspekt af studiestartsforløbet	-0,021*	-0,018*	-0,010	-0,005
Dårlige studiestartsoplevelser	-0,008	-0,009	-0,011	-0,010
Intro til studieteknik mv.	0,013	0,013	0,012	0,024(*)
Varighed af studiestartsforløb	-0,031**	-0,029**	-0,029**	-0,020(*)
Initiativ til studiegruppe	0,019	0,018	0,018	0,037
Alkoholforbrug	-0,010	-0,011	0,002	-0,025*

Kilde: Kilde: EVA, 2017.
Note: Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes længere nede i appendiks. N: 15.246.

TABEL B.3

Uddannelsesniveau: korrelationer mellem studiestartsindeksene og halvårsfrafald bivariat og kontrolleret på forskellige måder – erhvervsakademier, ændringer i procentpoint

	Bivariat	Enkeltvist med baggrunds-variable	Model med baggrunds-variable og alle studiestarts indeks	Robustheds-analyse – yderligere kontrol for uddannelse
Faglig og praktisk rammesætning	0,012	0,006	0,010	0,017
Det sociale aspekt af studiestartsforløbet	0,007	0,002	-0,004	-0,012
Dårlige studiestartsoplevelser	-0,025*	-0,021*	-0,027*	-0,023(*)
Intro til studieteknik mv.	0,000	-0,009	-0,011	0,002
Varighed af studiestartsforløb	0,003	-0,002	-0,003	0,010
Initiativ til studiegruppe	-0,032(*)	-0,028(*)	-0,030(*)	-0,023
Alkoholforbrug	-0,020(*)	-0,011	-0,002	0,005

Kilde: EVA, 2017.
Note: Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor der tages højde for autokorrelation på uddannelsesudbudsniveau ved hjælp af random effects. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes længere nede i appendiks. N: 6.522.

TABEL B.4

Individniveau: korrelationer mellem studiestartsindeksene og halvårsfrafald bivariat og kontrolleret på forskellige måder – universiteter, ændringer i procentpoint

	Bivariat	Enkeltvist med baggrundsvariable	Model med baggrunds-variable og alle studiestarts-indeks
Faglig og praktisk rammesætning	-0,042***	-0,032***	-0,027***
Det sociale aspekt af studiestartsforløbet	-0,038***	-0,031***	-0,009
Dårlige studiestartsoplevelser	-0,018***	-0,013***	-0,009**
Intro til studieteknik mv.	-0,020**	-0,012(*)	0,004
Varighed af studiestartsforløb	-0,009	-0,006	0,000
Initiativ til studiegruppe	-0,005	-0,004	0,008
Alkoholforbrug	-0,033***	-0,021**	-0,006
Alkoholforbrug, kvadreret	0,005***	0,003*	0,001

Kilde: EVA, 2017.
Note: Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes længere nede i appendiks. N: 8.147.

TABEL B.5

Individniveau: korrelationer mellem studiestartsindeksene og halvårsfrafald bivariat og kontrolleret på forskellige måder – professionshøjskoler, ændringer i procentpoint

	Bivariat	Enkeltvist med baggrundsvariable	Model med baggrunds-variable og alle studiestarts-indeks
Faglig og praktisk rammesætning	-0,018**	-0,013(*)	-0,014
Det sociale aspekt af studiestartsforløbet	-0,008	-0,002	0,002
Dårlige studiestartsoplevelser	-0,018***	-0,015**	-0,008
Intro til studieteknik mv.	0,002	0,010	0,012
Varighed af studiestartsforløb	-0,010	-0,010	-0,009
Initiativ til studiegruppe	0,005	0,008	0,000
Alkoholforbrug	-0,042***	-0,036**	-0,042**
Alkoholforbrug, kvadreret	0,007**	0,006**	0,008**

Kilde: EVA, 2017.
Note: Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes længere nede i appendiks. N: 3.273.

TABEL B.6

Individniveau: korrelationer mellem studiestartsindeksene og halvårsfrafald bivariat og kontrolleret på forskellige måder – erhvervsakademier, ændringer i procentpoint

	Bivariat	Enkeltvist med baggrundsvariable	Model med baggrunds-variable og alle studiestarts-indeks
Faglig og praktisk rammesætning	-0,019	-0,009	-0,011
Det sociale aspekt af studiestartsforløbet	-0,005	0,000	-0,001
Dårlige studiestartsoplevelser	-0,019*	-0,013	-0,013
Intro til studieteknik mv.	0,042*	0,053**	0,045(*)
Varighed af studiestartsforløb	-0,021	-0,017	-0,019
Initiativ til studiegruppe	-0,009	0,003	-0,002
Alkoholforbrug	-0,029	-0,012	-0,020
Alkoholforbrug, kvadreret	0,003	0,000	0,002

Kilde: EVA, 2017.
Note: Analyserne er gennemført med den lineære sandsynlighedsmodel, hvor uddannelsesudbudsniveauet holdes konstant ved at specificere en fixed effects-model. Overblik over, hvilke variable der indgår i indekskonstruktioner, samt kontrolvariable findes længere nede i appendiks. 1.535.

Variabeloversigt, faktoranalyse, indeksdannelse og repræsentativitet

Oversigt over variable med hensyn til studiestart og studiestartsforløb, som indgår i analysen

I hvilken grad er du enig i følgende udsagn angående din studiestart? (”I høj grad” – ”Slet ikke”)

- Jeg har fået en god introduktion til det faglige indhold på uddannelsen.
- Der har været gode muligheder for at møde undervisere på min uddannelse.
- Der har været gode rammer for at lære mine medstuderende at kende.
- Det er blevet tydeligt kommunikeret, hvilke krav og forventninger, der er til mig som studerende på uddannelsen.
- Det er blevet tydeligt beskrevet, hvad det konkret vil sige at studere på uddannelsen.
- Jeg har modtaget de informationer, som jeg har haft brug for (fx om pensum, undervisningsplan mv.), for at kommet godt i gang på studiet.
- Jeg har fået godt overblik over, hvor man finder de væsentligste ting og lokaler, man har brug for på studiet.
- Jeg har fået et godt overblik over, hvilke personer, man skal gå til på studiet, hvis man har brug for hjælp.

I hvilken grad er du enig i følgende udsagn angående de sociale aktiviteter i studiestartsforløbet? (”I høj grad” – ”Slet ikke”)

- De sociale aktiviteter har rystet os studerende godt sammen på studiet.
- Der var flere sociale aktiviteter, som jeg ikke havde lyst til at deltage i.

I hvilken grad er du enig i følgende udsagn angående uddannelsens praktiske organisering af studiestartsforløbet? (”I høj grad” – ”Slet ikke”)

- Programmet indeholdt for få aktiviteter.
- Programmet indeholdt for mange aktiviteter.
- Introduktionsforløbet var meget velorganiseret.
- Undervejs i forløbet er der taget højde for mine behov som nystartet studerende.

Er du i løbet af studiestarten: (”Ja” – ”Nej”)

- Blevet undervist i studieplanlægning (altså hvordan man organiserer sin tid som studerende)?
- Blevet undervist i studieteknik (altså hvordan man læser og studerer effektivt og med højt læringsudbytte)?
- Blevet introduceret til tilbud, der kan understøtte dig i at blive en dygtig studerende, herunder eksempelvis kurser i studieteknik?

Hvor lang tid strakte selve introduktionsforløbet sig over?

- Angiv antal dage, hvor der var introducerende aktiviteter (inkl. obligatoriske og ikke-obligatoriske, faglige- og sociale aktiviteter, der ikke vedrører den ordinære undervisning):
  - Hvordan vil du samlet set vurdere introduktionsforløbet? (”Rigtig godt” – ”Rigtig dårligt”)
  - Hvis du tænker tilbage på den første måned på studiet: Cirka hvor mange dage om ugen (7 dage) har du drukket mere end 5 genstande? Angiv antal dage:

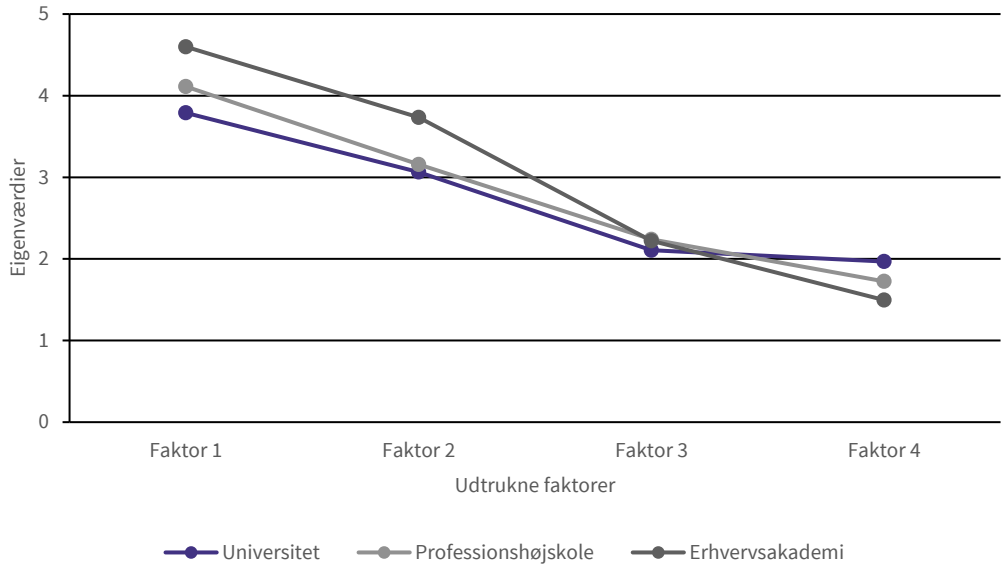
Faktoranalyse af spørgsmål om studiestart[13]

Nedenfor præsenteres de væsentligste resultater fra faktoranalysen af spørgsmål om studiestarten, delt op på de forskellige sektorer.

[13] På baggrund af faktoranalysen er der dannet indeks for de forskellige faktorer, hvor der også er gennemført validitetstest og reliabilitetstest, som alle peger på en høj validitet (item-rest-korrelationer mellem 0,28 og 0,66 og Cronbachs alpha mellem 0,57 og 0,83).

FIGUR B.1

Screeplot fra faktoranalyse af spørgsmål om studiestart

Kilde: EVA, 2017.

TABEL B.7

Faktorløsning for studiestartsvariable

Spørgsmål	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4
God intro til fagligt indhold	0,6295			
Gode muligheder for at møde undervisere	0,5283			
Gode rammer for at lære medstuderende at kende		0,72		
Krav og forventninger er blevet kommunikeret tydeligt	0,7675			
Det er beskrevet tydeligt, hvad det vil sige at studere	0,771			
Jeg har modtaget de informationer, jeg har brug for	0,7169			
Jeg har overblik over væsentlige ting og lokaler	0,6121			
Jeg har overblik over, hvilke personer man skal gå til for hjælp	0,5653			
De sociale aktiviteter har rystet os godt sammen		0,6842		0,3055
Der var flere sociale aktiviteter, jeg ikke havde lyst til at deltage i				0,792
Programmet indeholdt for få aktiviteter		0,7785		
Programmet indeholdt for mange aktiviteter				0,8497
Introduktionsforløbet var velorganiseret		0,6692		
Der blev taget højde for mine behov		0,4523		
Der er blevet undervist i studieplanlægning			0,8461	
Der er blevet undervist i studieteknik			0,8629	
Der har været intro til tilbud, der kan støtte dig i at blive en dygtig studerende			0,5214	

Kilde: EVA, 2017.
Note: Figuren viser den roterede faktorløsning (oblimin), PCF. Der vises kun faktorloadings, som er højere end 0,3.

Oversigt over indeks på baggrund af faktoranalyse

Faglig og praktisk rammesætning (syv items)

- Jeg har fået en god introduktion til det faglige indhold på uddannelsen.
- Der har været gode muligheder for at møde undervisere på min uddannelse.
- Det er blevet tydeligt kommunikeret, hvilke krav og forventninger, der er til mig som studerende på uddannelsen.
- Det er blevet tydeligt beskrevet, hvad det konkret vil sige at studere på uddannelsen.
- Jeg har modtaget de informationer, som jeg har haft brug for (fx om pensum, undervisningsplan mv.), for at komme godt i gang på studiet.
- Jeg har fået godt overblik over, hvor man finder de væsentligste ting og lokaler, man har brug for på studiet.

- Jeg har fået et godt overblik over, hvilke personer, man skal gå til på studiet, hvis man har brug for hjælp.

Det sociale aspekt af studiestarten (fem items)

- Der har været gode rammer for at lære mine medstuderende at kende.
- De sociale aktiviteter har rystet os studerende godt sammen på studiet.
- Programmet indeholdt for få aktiviteter.
- Introduktionsforløbet var meget velorganiseret.
- Undervejs i forløbet er der taget højde for mine behov som nystartet studerende.

Dårlige studiestartsoplevelser (to items)

- Der var flere sociale aktiviteter, som jeg ikke havde lyst til at deltage i.
- Programmet indeholdt for mange aktiviteter.

Intro til studieteknik mv. (tre items)

- Blevet undervist i studieplanlægning (altså hvordan man organiserer sin tid som studerende)
- Blevet undervist i studieteknik (altså hvordan man læser og studerer effektivt og med højt læringsudbytte)
- Blevet introduceret til tilbud, der kan understøtte dig i at blive en dygtig studerende, herunder eksempelvis kurser i studieteknik.

Kontrolvariable

Tabel B.5 viser, hvilke kontrolvariable der er blevet inddraget i analyserne af henholdsvis uddannelseseffekter og individeffekter.

TABEL B.8

Oversigt over kontrolvariable – analyser af uddannelseseffekter og individeffekter

Kontroller – uddannelseseffekter	Kontroller – individeffekter
Køn	Køn
Alder	Alder
Optagelseskvote (kvote 1 eller 2)	Optagelseskvote (kvote 1 eller 2)
Optagelsesprioritet (førsteprioritet eller andet)	Optagelsesprioritet (førsteprioritet eller andet)
Adgangsgivende uddannelse (gymnasial, EUD eller andet)	Adgangsgivende uddannelse (gymnasial, EUD eller andet)
Forældres højeste fuldførte uddannelse	Forældres højeste fuldførte uddannelse
Gymnasialt karaktergennemsnit	Gymnasialt karaktergennemsnit
Oplevet social opbakning fra særlig person	Oplevet social opbakning fra særlig person
Oplevet social opbakning fra venner	Oplevet social opbakning fra venner
Oplevet social opbakning fra familie	Oplevet social opbakning fra familie
	Motivation for at starte på uddannelse
	Forventet tidsforbrug på studie
	Helbred
	Stress
	Økonomiske problemer
	Bekymring for boligsituation
	Studierelateret selvtillid

Kilde: EVA, 2017.

FIGUR B.2

Balancetabel der illustrerer repræsentativiteten af de indsamlede survey-data sammenlignet med populationen

Baggrundsvariabel	Stikprøve	Population
Køn		
• Kvinde	61.26 %	55.12 %
• Mand	36.85 %	42.93 %
Mors højest afsluttede uddannelse		
• Grundskole	14.11 %	15.25 %
• Gymnasial uddannelse	5.40 %	5.98 %
• Erhvervsfaglig	32.37 %	33.42 %
• Kort videregående uddannelse	4.28 %	4.13 %
• Mellemlang videregående uddannelse eller bachelor	28.03 %	26.46 %
• Lang videregående uddannelse eller forskeruddannelse	9.80 %	8.19 %
• Manglende angivelse	6.02 %	6.56 %
Mors tilknytning til arbejdsmarkedet		
• Beskæftiget	83.08 %	80.59 %
• Arbejdsløs	2.50 %	2.62 %
• Uden for arbejdsstyrken	9.18 %	11.26 %
• Manglende angivelse	5.24 %	5.53 %
Herkomst		
• Dansk	93.86 %	89.93 %
• Efterkommer, vestligt land	0.27 %	0.35 %
• Efterkommer, ikke-vestligt land	2.64 %	5.43 %
• Indvandrer, vestligt land	0.21 %	0.20 %
• Indvandrer, ikke-vestligt land	1.13 %	2.14 %
• Manglende angivelse	1.89 %	1.95 %
Region		
• Nordjylland	10.01 %	10.07 %
• Midtjylland	24.13 %	23.33 %
• Syddanmark	21.51 %	20.31 %
• Hovedstaden	30.16 %	32.46 %
• Sjælland	12.31 %	11.87 %
• Manglende angivelse	1.89 %	1.95 %
Prioritet		
	86.30 %	80.81 %
• 1. prioritet	8.55 %	11.42 %
• 2. prioritet	2.77 %	4.01 %
• 3. prioritet	1.21 %	1.84 %
• 4. prioritet	0.68 %	1.09 %
• 5. prioritet	0.32 %	0.46 %
• 6. prioritet	0.09 %	0.24 %
• 7. prioritet	0.10 %	0.13 %
• 8. prioritet		
n	14.660	58.682

Kilde: EVA, 2017.

Studiestartens betydning for frafald på videregående uddannelser

© 2017 Danmarks Evalueringsinstitut

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bestilles hos:
Danmarks Evalueringsinstitut
www.eva.dk

Trykt hos Rosendahls
Foto: Thure Andersen

ISBN (www) 978-87-7182-041-6
ISBN 978-87-7182-042-3

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk